Leima Aarne:
„Poig, olgu-ui umah eloh loodõr ja mats ja pia' meeleh kolmõ asja: jumalat, avvu ja kodomaad."
lk 3

Kauksi Ülle:
„Ku om keriguaig, passi-i niitä' moroniitjidega vai puid lõigada' mootorsaega."
lk 4

Sarvõ Õiõ:
„Anna tiidä', õt IV Seto Leelokonverents om 6.-7. oktoobril Obinitsah."
lk 12

Setomaa

Hind 1 euro

Mai 2018, nr 4 (341) | Välläandmist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm | Vahel Setomaa valla leht

Seto' panni' muna' viirdümä

Obinitsah om küll kannu, kellele tuhkru elovaimu sisse jätnü, mitmõh laudah, aga vaivalt õt näid tsirgupääväl läbi kaadsaharo kistas nigu vanastõ, õt nä tiidnü lihavõõtõnädäli jaos jo aiksahe luuma naada'. Valgit munnõ saa Obinitsa poodist, a nätäl inne tulõ jo pruunõga leppü'. Vaiksõ nädäli om eriti vaia kruvvi' vahtsit rõividõ pandmisõ konksõ, a vähembält ristineläpäävä tulõ vasara' ja kirvõ' jättä' putmalda. Ilm udsutas vihma, üüse külmetäs, päivä leotas ja lõõdsutas tuult. Kas munaloomka jaost õks kuios Taarka Tarõ ehk seldsimaja huuv är'?

KAUKSI ÜLLE
Toimõtaja

Tuud, õt s´oo külä munnõ innepidi Piilingu mäe otsah veerütedi ja toda õnnõ mehe' tei', mälehtäs küläh mõni vanõmb inemine. Obinitsah om viimädse paarikümne aastaga pääle kasvatõt nuurpõlv, kiä jo päsi loomkalõ munaveerütämise mano vaivalt, ku jala ala võtt´ ja munna joud´ peost veerütä'. Nimä' omma' tegijä'.

Obinitsa iihkujol, ku nii tohes üteldä', om õga kevväi kõrrast inämb kotussit, koh seto' s´oo keväjädse kosmilidsõ vana kombõga aigu viitvä'. Olõ kunagi 17 aastat tagasi loomkal olnu Imäjõõ veereh, Talina Seto Latsi Kuul tekk´ loomkat Talinah, Põlva Seto Selts õi jätä' kommõht pidämäldä. Muna' viirdü' Miktämäel ni Verskah, Meremäe koolih ja nigunii ka Uusvadah. Mõni loomka jäi vaest nimetämäldä, mino andmõ' omma' mol´ovihust peri.

Siski proomiti Obinitsah viil üts höste är' unõhtõt muud ehk lihavõõtõhummogu kommõh miilde tulõta'. Nimelt om olnu juhust lukõ' ni vannu naisi käest kuulda', õt pühi hummogu ts´ura' käve' talost tallo, õt kokko kor´ada' muna', tiid kas sis loomka mano minekis. Vai testitäs niimuudu perrit ja kaetas niiviisi pernaase' ja tütrigu' üle.

Õt Obinitsa olli' lihavõõtõs tulnu' soomõ-ugri kultuuripääliina valija' ni II hõimurahvidõ külli foorumist osavõtja', otsust´ Mokornulga kuur õks munakorje Obinitsah är' kõrralda' – illos kaia' ja hüä kävvu'! Koorijuht ja vilunu kõrralduskunstnik Tarrosõ Aira käve mitu vuuri küläh tiikunna läbi, õt kas õks päset kuiva jalaga läbi, ja hoiat´ virku pernaisi, õt võidas tulla' munnõ nõudma nigu muistõ.

Ku üüse Obinitsa kerkoh kellä' helistet ja kuuh kooriga hõisat Krõstusõ ülesnõsõmisõst ja surmaga surma är'võitmisõst, ku kääpidõ pääl kündle' palama pant ja muna' vällä jaat riste kõrvalõ ni hummoguni suigut, algas pühihummok.

Obinitsa lipuväläkulõ kogonõs Mokornulga kuur, soomõ-ugri külälise', Seto Miihi Summa esindüs, ülembsootska Tormi Piret perrega, Setomaa Vallavolikogo esimiis Järvelilli Rein ja külärahvast ni turiste ja tossin aokiränikku. Laulõtas tervtüslaul, üteldäs avasõna' ja suur lastukorv puuga säläh, mindäs rongkäugih külä vaihõlõ liikuma. Tiiharrah vai majavärehtideh tetäs piatuisi ni kitetäs munnõ värvnü' ja korviga vällä tulnu' naisi ja tütrikkõ. Mehiläisi puul om külälisi värehti pääle terehtämä tulnu ka auväärne Mehiläse Mikk, kiä pakk väikest tsilgakõist. Rõivameistri Margiti värmit munnõ kitetäs väega ilosas.

Lauldõh liigutas läbi külä, nuhutadas keväjät ja üsätädäs pernaisi. Muidogi ts´uradõs naa' liki puulsaandi vannusõ' munaotsja' õi kvalifitseeru', aga nalja om lajalt ja suur säläkorv ilosit värmilitsi munnõ ja pildistäjide pildimassina' meeleolukit pilte täüs. Munnõga saa Taarka Tarõ man munaloomkah võistõlda' ja ilosit pilte jakkus ni mol´ovihkohe ku aolehti edelehe pääle. Pühä' omma' saanu' ilosa hummogu, pidolisõ' hüä tujo, külä meeleoluka rongkäugi ja noorõ' ni külälise' midägi ehedät nätä'. Obinitsa om joudnu jälki hinnäst kultuuripääliinana näüdädä'!

Ja üte ts´ura, kellele Leelo sibulakuuriga värmit muna kinki', ma õks rongkäugist ka löüdse – ülembsootska pujakõnõ oll´ vastava vannusõga ja õkapite seto ts´ura mooduga. Loodami, õt tulõvaasta võtva' nimä' korvi kanda' ja kombõ edesi viiä'!

Munnõ korjamine Obinitsah. *Talvari Peetri pilt.*

Munnõ korjamine. *Lõivu Merlini pilt.*

Munaloomka Mikitämäel. *Laaneotsa Annela pilt.*

Mokornulga kuur Lihavõttõpühäl. *Lõivu Merlini pilt.*

Soomõ-ugri kultuuripääliin 2019 kuulutõdi vällä Obinitsah

Tollõ kultuuripääliina as´aga om nii nigu sootskas nakkamisõgagi, nakkat, kui valitas, ja jäätki. Õi päse' inämp tuust tiitlist õga vabatahtligust tüüst vallalõ. S´oo aasta nigu õks peeti suurõlt ja hulga rahvaga Obinitsah munapühhi ehk ülestõusmispühhi ehk lihavõõdõht. Ülestõusmispühä hummogu pääle oll´ säetü ka vahtsõ soomõ-ugri kultuuripääliina 2019 vällähõikaminõ.

KAUKSI ÜLLE
Žürii liigõ', toimõtaja

7. aprillil pääle lõunat kogonõsi Seto Ateljee-Galerii saali kultuuripääliina valimisõ sõltumatu žürii kuuhsaisuh Nina Beljajeva (Bõgõ külä), Jelena Pljujko (Vuokkiniemi külä), Kauksi Ülle (Obinitsa külä), Marija Launonena (Sukukansojen Ystävät ry, Soomõ) ja Käbi Suvi (MAFUN / Fenno-Ugria Noored).

Hõimupääliina tiitli pääle võistõl´ s´oovoori kolm soomõ-ugri asulat: permikomi külä Arhangelskoje, mari külä Šorunža ja ungari liin Zirc. S´oonimaani om soomõ-ugri kultuuripääliina tiitlit kandnu Udmurdi külä Bõgõ (2014), Setomaa külä Obinitsa (2015), Ungari külä Iszkaszentgyörgy ja Veszprémi liin (2016) ni Karjala külä Vuokkiniemi (2017). Soomõ-ugri rahvidõ konsultatiivkomitee liigõ' Laaneotsa Annela ütel, õt: „Kultuuripääliina tiitli om avitanu tugõvambast tetä' kotusõpäälitsit kogokundõ ja paknu näile vahtsit arõnguvõimaluisi. Programm om saanu hüvvi sõnno nii soomõ-ugri ilmah ku ka laembalt – näütüses nimet´ ÜRO põlitsidõ rahvidõ õiguisi eriraportöör Victoria Tauli-Corpuz s´ood iihkujos põlitsidõ rahvidõ kultuurilitsi õiguisi edendämisel."

Zürii arot´ kavva aigu, õt kedä valli'. Kõigil küllil oll´ uma nägemüs. Ungari liinakõnõ Zirc uma 7000 eläniguga tundu kohaligu muuseumi juhataja Ruttkai-Mikljan Esteri esitletünä kistumalda' torõ ja hüä. Sääl om 200 aastat tagasi sündünü Antal Reguly, ungari tiidläne, kiä jo mitusada aastat tagasi marisit, saamõ ja ungari ummi hõimõ uursõ ja kirjeld´. Ka kultuuriprogramm oll lag´a ni suur plaanih. Arhangelskoje külä 855 eläniguga permikomidõ mail om niisamatõ komi kõgõ põlitsõmba permi loomastiili, tšuudi kultuuri kandja. Tollõ külä külälislahkust oll´ minevä suvõl KAMWA festivalil võimalus seto esindüsel kogõda'. Mari küläh nimega Šorunža om 1010 elänikku. Ka näide kultuuriprogramm om tihe. Esieränis suurt huvvi ja arotamist tekit´ pulmafestival juunih. Mari külä' varahamba õs olõ' kandidiirnü' viil. Zürii kullõl´ är' kõik esitlüse' ja arot´ pikält ni otsust´ Soomõ-Ugri Kultuuripääliin 2019 tiitli anda Šorunžalõ.

Tegeligult olõ-i s´oo võistlus määnegi jalgpalli MM. Tegeligult võitva' kõik, kiä' kampa tulõva'. Nii Vuokkiniemi ku Obinitsa pidi' mitu vuuri kandidiirmä. Finaalih tutvas saanu' kutsva' kaaslaisi ummist sündmüisist osa võtma. Nii ka s´oovoori. Kultuuripääliina siidlindi' panti Šorunža esindäjile üle ola. Marisit oll´ õnnitlõma tulnu ka mari kogokund Tartost. Tetti ilosit pilte lipuväläkul ja viidi umatsit ka Tartohe kostma. Marimaal toimuvast pulmafestivalist aga kirotami juuli leheh lähembält.

Soomõ-Ugri Kultuuripääliin 2019 tiitli anti Marimaa küläle nimega Šorunža.
Lõivu Merlini pilt.

„Määne om seo maa"

KAUKSI ÜLLE
Toimõtaja

Puulpühä, 14. aprilli õdagu kuuldu Setomaa Turismitalo Taivaalodsõ nulgast kimmäst koorilaulu. Sääl peetigi maaha keväjäkontsert „Määne om seo maa". Kontserdil lauliva' vaeldumisi ja vaihõpääl ka kuuh Meremäe-Obinitsa naiskuur MONK ja Tarto miiskuur Akadeemiline Emajõgi.

Naiskuur oll´ keväjädselt verevide kleitega ja miiskoori laulu all vaiu mitu poodiumi kokko. Laulõti õks võiduka lõpuni. Tehnäti dirigente. Kuuh Seto Miihi Summa lauljidõga leie saali helisemä ka seto miihilaul nigu muistõ. Pido läts edesi DJ Sandersi rütme perrä.

Kontsert Setomaa Turismitaloh. *Koosõri Viivika pilt.*

Tulõmah VIII Roosipäiv Meremäel

19. mail kell 12.00-18.00 saa joba katsas vuur Meremäe koolimaja saal ruusõ täüs. Joba katsandat vuuri võtva' käsitüümeistri Pakleri Sirje ja Meremäe Meieselts Meroos iist roositeemalitsi käsitõie ideepäivä.

KAUKSI ÜLLE
Toimõtaja

S´ookõrd om teema „Eesti värmi'". Tetäs eesti värmeh ruusõ tsitsist, siidist ja niidist, puust ja luust, paprõst ja plastist, klaasist ja traadist. Tikitäs, nõglutas, lihvitäs, liimitäs, voolitas, värmitäs, trükitäs, maalitas. Näid teküs pad´a pääle, pluusõ, koti, sussi vai kleidi pääle. Õi päse' kaardi', saina', lae' õga põrmandu'.

Kiä taht eis' tüütarrõ vitä', tuu pangu' hinnäst kirja 1. mais. Kiä taht roosipäävä osalõda', sis pangu' umma kallendrihe 19. mai kuupäävä mano jo ruus!

Näütüst ja tüütarrõ saa naada' üles säädmä kellä 10.00 alatõh. Om hüä, ku ütidse kohvilavva pääle om väigokõnõ hamsahus üteh võtta'.

Sissepäsemine mass 1 euro. Tüütarri hinna' omma' kokkoleppelidse', sularaha tasos üteh võtta'.

Info ja kirjapandminõ om Meieselts Meroos 5567 7256 Sirje ja 5553 8749 Aino- Maria, msmeroos@gmail.com.

Mittetiatridõ Festival Elvah

KULJUSÕ KRISLIN
Meremäe Kooli 4. klassi koolilats

Kävemi uma näütemänguga „Segäne lugu" Elvah Mittetiatridõ Festivalil. Tuu oll´ sääl katõl pääväl, mi kävemi tõõsõl pääväl ja mi esini pääle lõunat eelviimädsenä. Tuul pääväl oll´ 14 etendüst, mi uma oll´ kolmõtõistkümnes. Inämbüs esinejit oll´ Tarto maakunnast, üts Põlva ja mi siss Võro maakunnast.

Mullõ miildü kõgõ rohkõmb näütemäng „Õigõ eestläne", midä mänge' Tilsi kooli tütärlatsõ'. Nä mänge' höste ja sääl tüküh oll´ ka muusikat. Tuu näütemäng sai ka žürii pääpreemia. Viil miildü mullõ Lille Maja noortõkeskusõ katkend „Romeo ja Julia". Sääl oll´ üts kits, kiä tandsõ väiga höste, tuu osatäütjä sai ka eripreemia. Mi näütemäng miildü žüriile ka, saimi kittä' seto keeleh esinemise iist. Paloki Pilleriin sai preemia kahru osatäütmise iist. Kohtunigu' olli' näütlejä Kristjan Lüüs, Astrid Hallik ja viil üts naane, kelle nimi õs jää' miilde. Ku päiv läbi sai, siss pidi Kristjan Lüüs väiga pall´o autogrammõ andma ja mi saimi timäga ka pilti tetä'.

Oll´ väiga vahva päiv.

Vinnekiilsidõ laulõ kontsert Võroh

HALJASMÕTSA LISETTE
Meremäe Kooli 5. klassi koolilats

18. aprillikuu pääväl kävemi 5. ja 6. klassiga Võroh Kreutzwaldi koolih laulmah opitu vinne keele laulu.
Sääl oll´ pall´o esinejit: Mõnistõ, Haani, Orava, Miktämäe, Võro Keskliina kuul, Kreutzwaldi kuul, Võro gümnaasium ja mi kuul. Mi esini „Potsataja lauluga".

Lava pääle minnä' oll´ peris hirmus, selle õt saal oll´ rahvast täüs. Ku mi är' esini, siss oppaja kitse meid, õt mi lauli väiga höste.

Saimi ka diplomi' ja preemia. Laulu opsi' meele selges oppaja' Helgi Lehemets ja Peeter Pai.

Laulõ kullõlda' oll´ ka hüä, kõgõ rohkõmb laulõti „Helesinist vagonit", tuud tei' pia poolõ' esinejä'.

Mitmõl koolil oll´ kats laulu. Mullõ miildü taa kontsert väega.

Kroonikogo leppe kokko sõnolisõ võistlustingimustõh

Kolossova külä uma sügäväh oroh juuskva Piusa jõõga' om illos kotus ku pilt.

Jumalamäe kõrval Vahtraoro taloh toimõtas sootska Hüdsi Silver: pidä umma seebipuuti ja võtt vasta külälisi. Nädälipäävä' tagasi korju sinnä' kokko Kroonikogo, õt arota' juubõlikunigriigi kõrraldamist. Viimätsil aastagil om pia kõõ poontõt sõnolisõ võistlusõ vormi üle.

Kas anda' lauluteema' varahappa tiidä' vai õnnõ tunn inne võistlusõ päälenakkamist kunigriigi aigu? Mõlõba' omma' nii hüä' ku halva', om toetaiji ku ka' vastalitsi. Vaest saat Jumalamägi hüvvi mõttit ja sootska Hao Paali vaim oll nuist täüdet, a oll, kuvvamuudu oll, a Paali vällä ült mõtõh miildü kõigilõ sootskilõ.

Seto Kunigriik tuginõs päämätselt Vabarna Anne luud eeposõlõ „Peko" ja sis võisi' säält laulta' mõnõ' jupikõsõ'. Ja nii sis otsustõdi, õt s´ool kunigriigil võistlõsõ' koori', kiä' sortva' hindäle meeleperätse kotusõ eeposõst ja laulmisõst andas aigu kol' mintat, laulõtas seto viie perrä ja pääst.

Hinnatas iistütlemist, killõt, rõivit jne.

Kroonikogo luut, õt leelokoorõlõ om sääne plaan miiltmüüdä ja võõdas hoolõst lukõ' „Pekot" ja tuldas kunigriiki laulma.

Sirje ja Ilme uma lapivaipuga. *Sirje kogo pilt.*

Pakleri Sirje võtt ´kuuh Aimi Ilmega Vahtsõliinast iist ka suurt lapitehnikah vaiba projekti, mink käugih tetti Eesti 100. sünnüpääväs 100-meetrine vaip. Minagi õs päse' ja tei sinnä' tõisi 100 vaibakõsõ kõrvalõ uma meetri vaibakõist Ilme lahkõ abiga. Tuud näütüst saa pia ka Vahtsõliina linnusõh nätä'.

Ettevõtja' Coop Local projektiga' Valgõvinneh

Eesti-Läti, täpsebält Setomaa, Räpinä, Võro (Vastsõliina), Ape ja Smiltene valdu ettevõtja', kokko 45, tulli' oppõreisilt Valgõvinnest, koh sai k´autus teno Coop Local projektilõ.

LEIMA AARNE
SL ettevõtlusnõvvoandja

Komarova pagariäri iih. *Modris Apsitisõ pilt.*

Reisi edimäne tsihtkotus oll Komarova külä Mjadeli rajoonih. Siih oll mi vastavõtja 2004. aastagal luud Maaettevõtlusõ Arõnduskeskus Komarova. Sinnä' joudminõ oll rassõ, selle õt Lätimaa idapuulsõ' ja Valgõvinne viirmätse' tii' olõ-õi kõgõ kõrralitsõba'.

Peräst Daugavpilsi kandih piiriületämist oll bussiaknõst kaieh pilt väigagi' ikulinõ – ikäv maastik, külältki' vaesidõ ütismajandidõ põllu', huunõ' ja kulõhunu' tehnika. A mia kõrraga' vällä paistu ja edesi kõikaig inäp kintüst sai, oll tuu, õt maa om puhas, prahti nal´alt maah videlemäh näe-es.

Komarova küläst om Leedu piiri pääle kõgõst 15 kilomeetrit, Vilniuistõ 80. Mõlõba' olli' inne tõist maailmasõta Poola riigi kuuhsaisuh. „Polski period" nii kuis nimä' ütlese'. Meele seletedi, õt ku Valgõvinne idajago vällä arvada', sis suurõp jago maa põliseläniköst seostasõ' hinnäst inäp Suur-Leedu ja Poola riiklusõga' ja nimi „valgõvinne" om nõukogodõ vällämõtõldus.

Arõnduskeskusõ kontorih, koh silmä jääs kõrraga' tarõ nulgah suur Õuruupa Liidu lipp, võtt meid vasta Eduard Voitehovitš, keskusõ karismaatilinõ juht, kiä kuuh uma naase Allaga pruumva' tuvva' ello maalõ tagasi. Koolitasõ' alostavvi ettevõtjit, osalõsõ' ülepiirilisih projekteh. Arõnduskeskus om olnu' ka' Peipsi CTC projektih. Iihkujos Säksa ja Poola kogõmusõ', om küllä ehitet väigokõnõ hüdroelektrijaam, minkõ elektri valgustas külähuultsit, puuti, kõrtsi ja pagaritüükota. Eduard vannus riiki, mia mõnõ aastaga iist anna-as hindä umandusõh olõvit ja laonuisi mõisa kõrvalhuunit bisnesinkubaatorilõ, midä tä tahtsõ tetä', ja nii tull ar' üldä' jo kindla' investeeringu'. Komarova om Valgõvinneh ainumas maaettevõtlust arõndav mitteriiklik keskus.

Mi olõ hotellih Narotš, mia om samanimelidsõ järve veereh, naabris sanatoorium ja tõõsõ' puhkõasutusõ'. Liivatsidõ kaldidõ ja läbipaistva viiga' järv om Valgõvinne kõgõ suurõp. Mjadeli rajoonih om kokko 43 järve ja üle poolõ territooriumist mõtsa' ja suu'. Ku siiä' mano panda' viil fakt, õt kõik tuu om Narotšanski rahvuspargih, sis om kindlahe tegemist väiga' tähtsä turismipiirkunnaga'.

Maa ja mõts omma' Valgõvinne riigi uma'. Maad saat renti' kooni' 99 aastagast ja tuud õigusõga' perändä' edesi ummilõ perrätulõjilõ. Rent om matal, riik ütle-ei ette, midä kasvata' ja kohe müvvä'. Inne ku riigi käest saat maad, piat näütämmä, õt sa saat kõrda. Sul piat olõma tehnika, äriplaan jne. Vaest ka' positsioon süsteemih?

Ettevõttõl Antei-aid om maad 600 ha, sääl kasvatadas puu- ja aiavilja, om uma mahlatuutminõ. Aiavilä möövä' Vinnemaalõ ja vilä Poola. Umanik Viktor Tšebotarja, kiä varjaki-i umma minevikku – oll nõukogodõ aol rajooni parteikomitee sekretär, näütäs meele hüä meelega' ummi valduisi ja kõnõlõs, õt tä mälehtä-äi, kunas tä viimäti puhkust võtt. Mi sei sääl lõõnaht, väiga' hüä' söögi', tuud samma saava' ilma rahalda' kõik tüütegijä' ja nuid oll 30. Tüülisilõ mastas palka 250-300 eurot.

Tšernobõli katastroofih kannaht ka' suur jago Valgõvinnest. Mi käve säkslaisi abiga' 1993. a ehitet küläh, koh 26 majah eläse' saastõt kotussilt ar' kolinu' perre'. Tuu eishindäst nii ku olõki-i määnegi' uudis, a nuu' omma' nn põhumaja'. Saina' omma' savi ja puiduhakkõ segust. Külä kõrval om kol' tuulõgeneraatorit, minkõ toodõt elektri müvväs riiklikku võrku ja saad raha lätt Tšernobõli fondi.

Arvõstõh, õt mi seltskunnah oll mitu kar´akasvatajat, sis oodõti suurõ huviga' sõitu Smorgonski rajooni, koh 34 hektari pääl kamandas mahetuutja Igor Hvaševski. Mahedalõ olõ-õi Valgõvinneh soodustuisi, olõõi ka' mahepõllumajandusõ säädüst. Põllumajanduskoolõh mahekasvatust opata-ai. Arvusaadavalt om mahetoodang kallip, a niigi' vaenõ ostja olõõi nõuh tuud hinda masma. Mi mustsõstrakasvatajailõ jää-äs tähele pandmalda', õt timä 9 ha mar´apõld oll tett tõisildõ, ku siih tetäs. Jo puhmõ vaihõ' olli' pall´o väikoba' ku meil ja vaihit hoiõta-as nn musta kesänä. Igor näüdäs meele uma vahtsõt tehnikat, a aastaga iist tä niit 9 ha puhmõvaihõ' käsitrimmeriga'... Ja häitsemisõ aigu üükülm häät kõik saagi.

Tagasi sõitõh mi käve ütte väigokõist puidutüükotust kaemah, koh nuur naane Olga üteh esäga', abih paar tüülist, tei' puitsit aknit ja ussi. „Inemisõ' hilläkeitsi vaeldasõ' uma' plastikaknõ' vällä, tuu and meele tüüd," selet tütär. „Mõistusõga' ineminõ võta-ai lainu Valgõvinne pangast," vastas tä küüsümüsele, õt kost saa alostav ettevõtja uma stardikapitali. Tüütükassa and äri alostamisõs maapiirkunnah 1500 dollarit, liinah 1000 dollarit. Kas Olga sai alostamisõs vaia lännü' pia paarkümmend tuhat uma Ameerikah elävä vele käest, tuud ma naka-as küüsümä.

Kõiki nuid ettevõtjit, kinkõ puul mi käve, ühendäs ettevõtja Eduard Voitehovitš, tä om olnu' näide koolitaja ja mentor. Inne ar' sõitmist söömi' lõõnaht Voitehovitšidõ turismitaloh. Vana' ja vahtsõ' huunõ' ilosalt väiko järvekese kaldõ pääl. Peremiis pakk kohalikku hans´at, mia om tett rüäst, õnnõ õt kangust om tublisti veidebä. Kõnõ', toosti', jaetas kingtüisi. Eduardi helü murdus, ku tä miika' jumalga' jätt ja hüvvä kodotiid suuv.

„Poig, olgu-ui umah eloh loodõr ja mats ja pia' meeleh kolmõ asja: jumalat, avvu ja kodomaad," tuu, esä puult inne surma noorõlõ mehele ültü perrä om Eduard uma elo elänü'.

Suur teno Räpinä Loomõmaja juhilõ Leo Kütile reisiprogrammi kokkosäädmisõ ja reisi läbiviimisõ iist.

Kostipäävä kohvigu' pidävä' tähtsäs söögi tegemist kotusõpääl kasvatõt kraamist

S´oo aastaga 11.-12. augustil om kuvvõndat kõrda Seto Külävüü kostipäiv. Kohvikit om kirju perrä Võõpsost kooni' Luhamaani' 17.

KRUUSAMÄE MEELIKE
MTÜ Seto Küük, kostipäävä vedosnik

Kala opitarõ. *Eräkogo pilt.*

Edimäne kuuholõk kohvigupidäjidõga' oll 13. aprillil Toomõmäe taloh Saaboldah. Kõik alostusõs vaia minevä' teema' sai' läbi arotõt. Lepüti ütidselt kokko, õt söögikraam piat olõma kotusõpääl kasvatõt ja ka' uma aiast ja mõtsast tuud.

Tuu om õga aastaga olnu' üts päämäne tsiht. Siih anna kõigilõ aia- ja põllupidäjilõ tiidä', õt kiä saa kohvigupidäjit avita' umakasvatõt söögikraamiga', olgõ' hüä' ja angõ' tiidä'. Väiga' oodõtas ka' kodokana munnõ. Võit helstä' mullõ vai õkva kohvigupidäjäle.

Setomaal om kala tähtsä ja om kalast mitmit süüke tett. Ku mi kuuh olli, sis mi tei ka' kala opitarõ. Tauno Laasik ja Triinu Akkermann tulli' Peipsimaalt ja näütsi', midä saat tetä' havvõst, sudagust ja lutsust. Kiä olõs arvanu', õt lutsu mass om väiga hüä maiguga' ja õt lutsust saat ka' saslõkki tetä'. Havvõhakklihast höörtedi kalapalli', minkõ seeh hainavõiupaatskatus. Mi sai tiidä', õt kuvvamuudu om hõlpsa kalla puhasta' ja säläruuts vällä lõigada'.

Huvilisi oll hulga ja mi lätsi kodo hüämeelelisõlt, õt kõrraga' kotoh har´otamma naada'. Kalasöögi' omma' meil kõikaig olnu' ja mi looda, õt s´oo aastaga paktas kohvikih inäp kalasüüke kalapallõst kooni' lutsuruvvani'. Ütine arvaminõ oll, õt lähkoh kasvatõt söögikraam om kõgõ tähtsäp ja tuud om vaia külälisilõ pakku'.

Kostipäävä kodokohvigu' saava' inne augustikuud õgal kuul kokko ja õga kõrd om pääle kuuholõki määnegi' huvtav ja vaia ollõv kooltus vai opitarõ. S´ool kõrral kamandasõ' kostipäävä kõrraldamisõga' Setomaa Turism, MTÜ Seto Küük ja Seto Käsitüü Kogo.

Kindlahe tulõ kostipäävästpõnnõv maitsmisk´auk läbi Setomaa.

Kauksi Ülle. *Kase Eve pilt.*

Küläst nii ja tõisildõ

Küläh elämine om mustitsõhe aigu küündüv elämise muud. Külli om külmäl Handimaal ja kuumah Aafrikah, külli om liinast kavvõh ja liinalõ lähkoh. Külä olõ-i midägi, mis om jäänü minevikku, külä om inämb tulõvik. Eismuudu külätaolitsi kogokundõ püvvetäs luvva' ka liinuh; näütes Uus Maailm Talinah vai Supiliin Tartoh. Mis tuu külä säsü sis õigõhe om?

KAUKSI ÜLLE
Toimõtaja

Külä ku kuuhhoitja

Külä omgi vällä arõnõnu suurperre ja hõimu elopaigast. Om tiidä' külli, koh omgi suguvõsa nimi tuu külä nimi. Inemine, huulmalda s´ooilma ullitavast mõost, om õks kar´aluum. Muidogi, kiä inämb, kiä vähämb, a ütsindä saa-i eiski väega hüä telefoni ja autoga küläh kõrda. Küläh või olla' suhtlõminõ ja kuuhtüü nõrgõmb vai kimmämb – kindla om tuu, õt ku elo rassõs lätt, sis külä kogonõs. Poodist kavvõh küllih tetäs ütitsit poodisõitõ vai arsti mano käukõ. Ku om vaia pitä' ar' mustidsõst aost tähtpäävä', piat külä kasvai projektiga otsma tukõ, õt jovvasi' praasnigu ar' kõrralda'.

Om väega tähtsä hoita' eloh küläpühhi, mis Setomaal vällä omma' kujonõnu'. S´oo aasta edimäne, lihavõttõ edimädsel pühäl toimuv Tobrova kirmas om jo arki peetü. Küläh om olulinõ, õt aastah mõnõ' kõrraki' tulõsi' kavvõh elävä' sugulasõ' vai noorõ' kostma. Uusvada külä hing Ode uut viil s´ooilma aigugi piitrepäivä, ku sääl küläh peetäs Uusvada kirmast. Muidogi õi olõ' tuu mõnõtunninõ üteõdagunõ pido inämb tuu pikk mitmõpääväne umatsidõga kuuholõminõ nigu vanastõ, a mälestüs ja midägi torõdat õks om.

Obinitsa paasapäiv om pühä, midä naase' mito kuud valmistasõ' ja mehe' kõik aastak uutva'. Täks niisama om ka Verska keväjädse juri- ehk joorkapääväga. Latsõ' saava' ar' suit ja muudsalt mulkligõ teksadõ asõmõl midägi kimmämpa sälgä, tetäs võiuleevä', küdsetäs kotleti', mõstas auto ja sõidõtas kerkohe. Kunagi olli' Verska kerko ümbre lasipuu', kohe sai hobõsõ kinnitä'. Joorkat peetäs hobõssidõ kaitsjas ja kõik nä tuudi kohalõ ni ka näid tsiuguti pühä viiga, õt nä terve' püüsünü'.

Küläpühä kuts kokko külärahva ja näide hõimu, nuu', kiä' sääl sündünü' vai elänü'. Õga-aastadsõ' kokkotulõmisõ' hoitva' suhtit ja mälestüisi. Ku om kimmäs päiv, kunas kõiki näet, om lihtsamb tuu kallendrihe märki', ku õt mõtõlda', õt piasi' minemä, kunagi.

Külä ku elohhoitja

Inemine taht niikavva, ku saa, ellä' umah kotoh. Kavvamba saa umah kotoh ellä' inemine, kiä olõ-i kavvõh küläst, kink küläh om kogokond, koh suhõldas ja hooltsõdas. Eiski ku inemisel om vesi ja kemmerg seeh ni tä mõist digiallkirju anda', om õks olukõrdu, koh om vaia külä api. Ütsvahe naas´ kaoma külä kokkohoitminõ, a parhilla', koh riik lätt inemisest kõõ kavvõmbahe Toompääle, keskhaigõmajja, Brüsselihe, om jälki külä olulinõ. Pääle külärahva, kiä taht ellä' umah küläh, kiä taht, õt külä olõsi' illos ja arõnõnu, vanaaolinõ ja muudsa ütekõrraga. Hüä külä pakk loomulikku naabrivalvõt, talgovõimalust ja kohustust, vaba ao viitmist mustitsõl moodul, hüä külä avitas ku vaia, selle õt kõik külä elänigu', ka nelä jalaga ja tsiibuga omma' tähtsä' ja uma'.

Külä om illos, ku kõik joudumüüdä rehitsese' ja riibva', parandasõ' aidu ja katussit. Olulinõ om ka sääne vahtsõnõ asi nigu miljööväärtüs. Vallalõ seletedült om tuu ilosahe loodustõ passitõt maitsõkas talo. Mõni om vanaaigsõmb, mõni om muudsamb, a illos külä om õks sääne, koh om mustidsõlõ mugavus ilosahe mano passitõt. Koh om kõõ suhtõh kimmit lille mi vanaimmi aiast, umast sordist uibo' ja moropuu'. Ausahe üteldä', ku tiiveereh om korgist põlispuiest tsõõri seeh talo, mõos tuu nigu inemise pesä, a muialt arhitektuurist lainat maja kuuh elopuiega ja jaapani haljastusõga õi kutsu' küllä vai inemiste vasta huvvi tundma.

Külä om elohhoitja kombilõ, kultuurilõ, inemisile. Seeni' ku külä eläs, seeni' eläs ka mi rahvakõnõ.

Kuis hoita' küllä

Küllä häötäse' vahtsõ' moodu' ja kombõ'. Küläh om tähtsä kombist kinnipidämine. Ku om räüsäpäiv, sis tohi-i maad tsungi', ku labõrits, tohi-i tuld tetä'. Ku om keriguaig, passi-i niitä' moroniitjidega vai puid lõigada' mootorsaega. A noorõ' vai suvitaja' saava' prii' päävä' nädälivahetuisi vai pühi aigu, tahtva' vanõmbidõ vai vanavanõmbidõ puul vai suvõkotoh kipõstõ kõik tüü' ar' tetä' ja eis' pakõ' vai mootoridõ mürinä polüfoonia iist liina... Tuldas ATV-de vai mootorsaanõga külli piteh marutama. Eiski muial elänü' ja tagasi püürdünü' uma' inemise' tüküse' tegemä raju pido, nii õt pur´oh rüükvit inemisi ja mütsknät terveh pühiaig täüs.

Küllä aga tulõ hoita'. Külä om suur oppaja, kuvvamuudu tõisiga arvõsta', kuvvamuudu ellä' nii, õt kuis sa küläle, nii külä sinolõ. Om torõ, õt nii Setomaa vallah ku ka Eesti muinsuskaitsõaamõtih om luud väiko' tugõmisõfondi' miljööväärtuslikõ aladõ tugõmisõs. A fondidõst jakku-i pall´o, luuta' tulõ õks hindäle ja umalõ küläle. Tulõ valli' külävanõmba' ni viiä' uma külä murrit ka vallavalitsustõ ni otsi' tukõ ja api, õt küläelo õks edesi minnä' saasi'. Ütles jo vana Austraalia põliselänikõ tarkuski, õt latsõ kasvatamisõs om vaia terveht küllä.

Nii õt elämi, opimi ja oppami!

Lehte tegevä':

Toimõtaja Kauksi Ülle, tel 5656 9079, e-post: kauksiylle@gmail.com
Toimõtaja (lisaleht Vahtsõt Vallah) Kittusõ Kelly, tel 522 0661, e-post: kelly.kittus@setomaa.ee
Keeletoimõtaja Palmi Silvi
Seto keele tõlkja Sarvõ Õiõ
Makett ja külesäädmine Saluveere Tomi

Välläandja: Setomaa Liit

Setomaa kolleegium: Külviku Helen, Kauksi Ülle, Laaneotsa Annela, Matvei Arvi, Sarvõ Õiõ, Leima Aarne, Kruusamäe Meelike, Jüriöö Vello, Järvelilli Rein, Leima Evelin, Mustimetsa Indrek.

Trükjä: Printall AS

Lehe ilmumist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm ja lisalehte Vahtsõt Vallah Setomaa vald.

KAASTÜÜ' saata': kauksiylle@gmail.com vai Setomaa aoleht, Obinitsa külä, 65301, Võro maakund.
SETOMAA VALLA UUDISÕ' saata': kelly.kittus@setomaa.ee.
Tähtaig õga kuu 20. kuupäiv.

Lehe telminõ ja reklaam: tel 5627 3889, info@setoinstituut.ee

Verskast värskenä kodo tagasi

Juhtut eloh edimäist kõrda sanatooriumi ja kõrraga' õks Verska küle ala inemisi sekkä, kiä' omma' nii abivalmi' ja sõbraligu', õt tulõ pääle tunnõh, õt olõt hindä tiidmäldä' tõõsõlõ poolõ riigipiiri juhtunu'. Ma trehvä-äs üttegi' erändit vai halvatujoga' näko, mia olõs reeglit ilostanu'. Eiski' liikluspoltsai, kiä mu pümmelt maantiilt kõrrarikjana kinni võtt, kinke mullõ naarahtõdõh pilisejä.

KAI-MAI OLBRI
Kiränik ja maalikunstnik

Minnu olõ-õi üte päävä joosul kunagi' varahappa niipall´o teretet, ku müüdä koridorõ üte ravikabineti mant tõistõ lätsi – ma olõs nii ku umakülä teie pääl k´aunu'! Kõnõli mitmõ Peterburist peri külästäjäga', kiä' olli' olnu' Verska sanatooriumih jo 8-10 aastakka järest.

Mugava' tarõ', väiga' hüä' söögi', terveh uma kihä as´atundjidõ kässi ala usaldõt, ja pääle tuu õgapäävädse' höste kõrraldõt üritüse', ujula, jovvusaal ja ilma rahalda' puhta õhuga' pedäjämõts – tävvelinõ!

Ma olli tulnu' sanatooriumi, õt mitu kärbäst üte huuga' lüvvä'. Mul oll vaia uma luulõkogo ilostusõ jaost abimaterjali, täpsebält: ehtsät luuda ja kirsasit. Teno lahkõlõ rahvalõ nuu' mullõ pildistämisõs ka' lööti. Ku mu raamat „Pauk luvvavarrõst" maikuuh vällä tulõ, sis omma' sääl uma kindla kotusõ saanu' ossakõisist tett Setomaa luud ja kirsa' made in Russia.

Om viil üts johtuminõ: Ma lätsi neläpäävä õdagu ütsindä mõtsa hulkma ja mõtõh oll minnä' kaemistorni. Kuki' mu väiga' kehvä orienteerumisvõimõh olõ-õs mullõ tiidmäldä', ma otsusti olla' höste tähelepanõlik ja kaia', õt miilde jättä' kotussit, minkõst müüdä lää.

Kaemistorni ma üles lövväki-is. Ma kai kellä: olli k´aunu' puultõist tunni kipõhõhe, tuu tähendäs üle 7 kilomeetri. Jala' olli' jo perüs väsünü' ja ma otsusti tagasi kääntä'. Oll jo tävveste pümme. Tundõ perrä olli poolõ tii pääl tagasi, a sis kõrraga' ma tunnõ-õs inäp üttegi' kotust ar'. Edimäne mõtõh oll, õt ma jää hüäst õdagusöögist ilma, a sis tull tõsitsõp mõtõh, õt vaest tulõ mul mõtsah üüd olla'. Ütsigu' maja', midä ma tiiveereh trehvsi, olli' kõik tühä' ja pümme'.

Peräkõrra jalgu takah viteh näi maia, minkõ aknist paistu tuli. Edesi läts kõik nii ku jutusõh: nuur lahkõ pernaane tõi minnu uma massinaga' sanatooriumi ussõ mano, kohe oll timä ilosa kodo mant kats kilomeetrit. Täks ma olli nii väsünü' ja hindäst väläh, õt ma mõista-as hindä avitaja nimmegi' küüsüdä'. Luulõkogolõ pilte joonstõh ma lupa mõtõlda' timä väikolõ umbõs viie-aastagatsõlõ pujakõsõlõ ja ma soovi, õt tuu armas ja eläväloomulinõ poiss maikuuh mu loomingust hüvvämiilt tund.

Ma tervtä ja tennä kõiki Setomaa inemisi, kinkõga' ma kokko trehvsi, luulõtusõga' piagi' vällätulõvast vahtsõst kogost:

Pauk luvvavarrõst

Valle ja Malle
usi' kurgi,
kõik aknõ' ja ussõ'
nä näide iih kinni hoiji'.
Noorõ' usi' pimehüisi,
õt juhtu-ui imeht.
A juhtu, ku juhus
haard häräl sarvõst
ja pauk tull kõrraga'
luvvavarrõst.
Sündü Kalle.
"Nii armas poiskõnõ!"
löüdse Malle. Tälle
vasta aja-as
Valle.

12.01.2018

Kirmas Tobrovah. *Lõivu Merlini pilt.*

VERSKA TANDSOLATS 2018

Edimäst vuuri oll säändse nimega pido üleilmalidsõl svingtandsopääväl, 26. mail 2017. a. Sorditi vällä kõgõ parõp tandsja kabokõisi ja ts´urri siäh.

TORM-KRIIS PIRET
Ülembsootska

VERSKA TANDSOLATS 2017 tsurrist oll Rain Oper ja kabokõisist Maribell Ainik. Välläsortjist olli' swingtandsja' Talina tandsotrupist MODUS – Indrek Pihl ja Elisa Arus. Rändkariga' anti aastast Verska tandsolatsi kätte.

Tõist vuuri tulõ VERSKA TANDSOLATS 2018. a üleilmalidsõl stepptandsopääväl, 25. mail. Pääle naatas kell 6 õdagu ja kotusõst om Verska Kultuurikeskus. Pidolõ tandsma oodõtas latsi innekõkkõ Verskast – koolist, latsiaiast, nuurikeskusõst, a ka tõisist Setomaa kotussist. Õga tandsja vai grupikõnõ saa tõisilõ näüdädä' ummi selgest opit tandsa. Kimmähe tandstas ka I Seto Tandsopido latsi tandsa: nõianeitsi, karoobuška, Luhamaa reinlender, krakovjakk, serjooža. Õga lats saa kõrraldaja puult sordit muusiga perrä tandsi' nii, ku timä meelest kõgõ parõmbahe kõlbas, ja nii huvtavalt, ku tä mõist. 2018. a Verska tandsolatsõ' sortva' vällä Talina tandsotrupi MODUS stepptandsja' Indrek Pihl ja Liis Liivand. Mineväaastagatsõ' rändkariga' läävä' vahtsidõ tandsjidõ kätte.

Kiä taht tulla' tandsma s´oo pido pääle, pallõ tiidä' anda' verska@swingtants.ee18.maist.

Rõõmolistõ tandsmistõni!

Setomaa
Mai 2018 Nr 4 (341)
VALLA UUDISED Vahtsõt Vallah

Aegumatu Playback show

Värska Gümnaasiumi igaaastaseks traditsiooniks saanud Playback show toimus reedel, 20. aprillil kell 18.00 Värska Kultuurikeskuses. Teemaks oli seekord 90-ndad. Avatud oli ka 90-ndate hõnguline kohvik, mis ärevatele esinejatele ja põnevil külalistele turgutust pakkus. Külalisesinejana astus üles Merlyn Uusküla, kes pani kaasa laulma nii noored kui vanad.

KELLY KITTUS
Toimetaja

Värska Gümnaasiumi 9. klassi esinejad. *Mauri Lauritsa pilt.*

Playback toimus esimest korda 20 aastat tagasi, 1998. aastal Ingrit Kala eestvedamisel, ja on läbi pikkade aastate rahvale väga südamesse pugenud. Ingrit Kala mäletab, kuidas lavalaudadel said särada need noored, keda praegu tihti laval võime kohata, näitaks Jalmar Vabarna või Claus Mootse. Ingrit rõhutab läbi aastate Playbacki tähtsust lapsevanemate ja õpilaste seas ning teab, kui pühendunult lapsevanemad on olnud valmis kostüüme õmblema ja kui suure entusiasmiga noored proove teevad.

Harrastusnäitleja Claus Mootse mäletab, et IV klassis esitas ta Waterboy lugu "Laul emale" ja samuti on ta kehastunud Michael Jacksoniks, aga emotsionaalseimad mälestused seostuvad IX klassi esitusega, mil lavale toodi Marju Länigu „Roosiaia kuninganna", kus Claus end naiseks kehastas ja tantsu lõi. Claus mainib ka ära, et sarnast asja tegi Jalmar Vabarna "Rannapiiga" kavas.

Selle aasta Playback show oli tõepoolest suurejooneline ja vaimustav. Mul oli au olla žüriis koos Vaido Uibo ja Merlyn Uusküla ga ning tuleb tunnistada, et žürii töö ei ole kerge. Me nägime täiesti fantastilisi esitusi, naersime pisarateni ja laulsime oma vanu lemmiklaule südamest kaasa. Me nägime laval absoluutset näitlejameisterlikkust, suurepärast lavalist liikumist ja kogu südamest elamist. Vahva oli lisaks Värska Gümnaasiumi lastele ja noortele näha laval ka lasteaia vanemat rühma, vilistlasi ja Meremäe noori, kes samuti väga head taset näitasid ning aukirja osaliseks said. Playbacki kogukondlik tähtsus on kirjeldamatult suur ning see elamus, mille osaliseks ma 20. aprillil sain, annab lootust, et Playback veel Värska noorte seast niipea ei kao.

Žürii liige Vaido Uibo: „Võrreldes eelmiste aastatega on kindlasti tase tõusnud. Silma jäi esinemisjulgus ja see, et igas klassis oli keegi, kes tõeliselt säras laval."

Lõpuks said välja jagatud järgnevad auhinnad:

Rahva lemmik: Värska Gümnaasiumi XII klass.
Žürii lemmikud: II klass, III klass ja Meremäe ANK vanem rühm.
Merlyn Uusküla lemmikud: Värska lasteaiarühm ja Värska Gümnaasiumi IX klass.

Mikitamäe mõttetalgud. *Kelly Kittuse pilt.*

Külaeluteemalised mõttetalgud Setomaal

Külaeluteemalised mõttetalgud leidsid aset 10.04 Mikitamäel, 11.04 Värskas ja 17.04 Meremäel. Koos Setomaa valla ja Setomaa Liidu esindajatega arutlesid külade elanikud, kuidas paremini korraldada külade ja omavalitsuse koostööd ning toetada külavanemaid.

KELLY KITTUS
Toimetaja

Mõttetalgud toimusid ühiselt ringis istudes, sest nagu ütleb Margus Timmo, ringis istusid ka meie esivanemad ja see on kõige parem viis ühisteks asjade arutamiseks, sest kõik asuvad võrdsetel kaugustel ringi keskpunktist.

Külaelanikud rääkisid, mis nende külas hästi on ja mille üle nad uhkust tunnevad. Endise Mikitamäe valla küladest toodi esile munaveeretamist, aktiivseid inimesi, kergliiklusteed, multifunktsionaalset mänguväljakut, järvesid, suurt potentsiaali toitlustusettevõtetele.

Laossina külas toodi esile positiivset iivet.

Endise Värska valla inimesed tõid esile unikaalse looduse, erinevate kirikupühade tähistamise, kergliiklustee, külaplatsi. Eeskujuks toodi Nedsaja küla.

Endise Meremäe valla piirkonnas räägiti koolimajast ja lasteaiast, perearstist, piirkonda kolinud aktiivsetest noortest. Toodi esile tsässonate olulisust, värsket õhku, valgustust, traditsioone.

Seejärel rääkis Raul Kudre oma nägemusest, milline võiks olla külavanemate statuut. Arendusspetsialist Ülle Herr tõi välja olemasolevad võimalused külaelu arendamiseks. Mõttetalgute kulgu juhtis Setomaa Liidu esindaja Margus Timmo.

Koosviibimise teises pooles arutati väiksemates gruppides, mida oleks tarvis, et koostöö külade ja valla vahel hakkaks paremini toimima. Kuna erinevate piirkondade inimeste arvamused enamjaolt ühtisid, siis tooksingi siinkohal välja rahva poolt kõlama jäänud mõtted:

Rahva arvates saab kõik alguse külaelanike omavahelisest suhtlusest, kus külaelanikud suudavad jõuda ühisele otsusele, keda nad soovivad külavanemaks ja kuidas nad soovivad oma küla edendada.

Küla ja vald peavad mõlemad olema võimelised vastutust kandma.

Väiksemad külad võiksid moodustada kogukonna ja valida ühise esindaja.

Külavanemat tuleks motiveerida rahaliselt, kompenseerida sõidu ja asjaajamistega seotud kulud. Külade ühistegevust tuleb toetada materiaalselt ja moraalselt. Tuleb tõsta külade enesehinnangut ja hoida head mainet.

Ollakse huvitatud ka õppereisidest ja tuuakse välja, et soovitakse külas toimuvate sündmuste suuremat kajastamist vallalehes ning oodatakse vallaametnike suuremat osavõttu ühisüritustest.

Möödunud mõttetalgud olid esimeseks etapiks ja ühised arutelud jätkuvad seni, kuni leitakse mõlemaid pooli rahuldav lahendus ja valmib ühise koostööna külavanema statuut.

Lavastus „Vanahunt" Treskis

Dekameronlik lavastus seto jutuvestja Feodor Vanahundi kirevast maailmast. Etendused 3., 4., 9. ja 10. augustil (kell 19), 11. augustil (kell 17), 12. augustil (kl 13 ja kl 19) ja 14., 30., 31. augustil (kell 19) Treski küünis Setomaal. Lavastaja Helena Kesonen, kunstnik Mailiis Laur, dramaturg Ott Kilusk. Mängivad Artur Linnus, Eduard Tee, Jekaterina Burdjugova, Agur Seim, Kristian Põldma, Martin Tikk, Claus Mootse, Vootele Ruusmaa jt.

Legendaarse seto jutuvestja Feodor Vanahundi folkloorsed lood, mille teemad varieerurad maailmaloomisest lähiminevikuni, kujutavad inimest kui äärmuseni vastuolulist isendit. Neis juttudes võib kohata pühamehi ja lausa Jumalat ennast, samuti juute, pappe, trikstereid ning salakavalaid naisi, kellel kõigil on oma eesmärgid ja unistused, mille püüdmine nagu elus ikka, kord õnnestub ja siis jälle luhtub.

Inimene nähtuna läbi Vanahundi juttude on armastav ja vihkav, töökas ja laisk, alandlik ja alp, vooruslik ja paheline, jumalakartlik ja jumalavallatu, frigiidne ja kiimaline ja veel ja veel ja veel... Aga inimesed – need oleme Meie. Lavastus „Vanahunt" on katse tungida vanameister Vanahundi peas pesitsevasse mikrokosmosesse, et see kõigile nähtavaks ja elavaks manada. *Vt. Facebook.com/taarkateater*

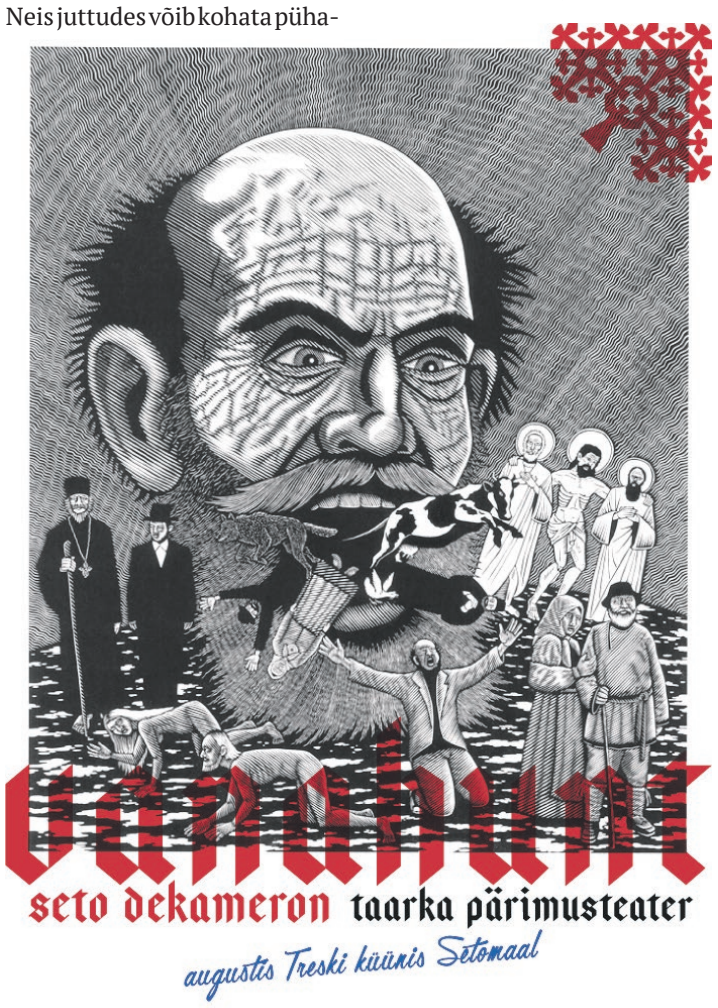

Neli kuud Setomaa Vallavalitsust

Setomaa vald on välja kuulutatud küll peale oktoobrikuiseid kohaliku omavalitsuse valimisi, kuid Setomaa Vallavalitsus sai endale registreerimisnumbri ja kehtiva põhimääruse selle aasta esimestel päevadel. Võime öelda, et uus Setomaa valla organisatsioon astub ühte sammu juba neli kuud.

RAUL KUDRE
Setomaa vallavanem

Mis selle aja sisse on mahtunud? Peamine raskuspunkt on asutuse kokkusidumine üheks meeskonnaks ja töötajaskonna komplekteerimine. Tuleb tunnistada, et siiani ei ole kõik ametikohad täidetud ja otsime inimesi oma kollektiivi. Piirkond on suureks läinud ja juurutame suhtluskanaleid, mis peavad operatiivselt toimima, inimesed peavad teadma, kelle poole pöörduda nõu või abi saamiseks. Kokku käivad allasutuste juhid ja vallatöötajad ning kõik inimesed juba tunnevad üksteist. Tunnetuslikult võib öelda, et inimesed on positiivsed ja täis indu oma töökohta ja asutust paremaks tegema. See teeb rõõmu!

Volikogu astub oma rütmi ja teeb efektiivselt tööd, vallavalitsuse istungid on väga sisutihedad, paljude päevakorrapunktidega ja veninud aruteludes õige pikaks. Tuleb rõõmsalt tõdeda, et ametnikud pingutavad oma töölõikudes. Suurimateks väljakutseteks on uute kordade ja määruste kiire ettevalmistamine vallavalitsusele ja volikogule.

Setomaa on olnud juba varasemalt hea projektimajanduses ja nüüd on saabumas ka nende pingutuste viljad. Rõõmusõnum saabus EAS-ilt, kus Värska Külastuskeskus Õrsava järve äärde sai rahastust ja kahe aasta pärast peab valmis olema. See on tõsine väljakutse vallale.

Järg on jõudnud ka Mikitamäe-Värska maantee rekonstrueerimiseni ja kopp lüüakse maasse lähiajal. Ootame pikisilmi Euroopast ESTRUS projekti tulemusi, millega saaksime alustada Saatse tee rekonstrueerimist ja Värska Sadama ehitust.

Obinitsas alustame lipuväljaku katte rajamisega ja jätkame Meremäe staadioni rekonstrueerimisega. Mikitamäel tuleb maa tahenedes tiigi kaldad silu-da ja koos mõelda, millisena me seda tulevikus näha tahame.

Selle kevade üheks suureks väljakutseks on olnud teede korrashoid. Nii riigi- kui kohalikud teed lagunesid hirmuäratava tasemeni ja näitasid kätte me valukohad. Jätkuvalt püüame enda teid korras hoida ja küsime ka poliitikutelt põhjendatult lisarahastust piiriäärsetele teedele.

Kui vaadata suvele ette, siis nii nagu setodele kohane, peab pidu ka pidama. Selleks tuleb kutsuda sõbrad kaugelt ja lähedalt ning näidata, milleks me võimelised oleme. Setomaa suvi tuleb kirju! Loetlen üritusi, mis tulemas: Seto folk, Treski Küüni kontsertsari, Ostrova festival, Kostipäiv, Sõirapäiv, Kuningriigipäev, Lüübnitsa kala-ja sibulalaat, teatrietendused Taarka Pärimusteatri näitetrupi esituses ja kindlasti palju veel. Arvan, et Setomaa suveüritused on üks Eestimaa pärle ja neid üritusi on meile vaja!

Nagu te märkate, on Setomaa ajalehe vahel ka oluliselt rohkem vallauudiseid. Nii ongi kokku lepitud, et kõik Setomaal toimuv leiab kajastust Setomaa lehes ning leht peab iga vallaelaniku postkasti potsatama 12 korda aastas.

Setomaa vallavanem kohtus Piusa kordonis piirivalvuritega

18. aprillil kohtusid Setomaa valla esindajad kordonis piirivalve juhtidega, et tutvuda olukorraga piiril ning arutada koostöökohti seoses piiriehituse ja piiriäärsete elanike igapäevase turvalisuse tagamisega.

KERLI VIRK
PPA pressiesindaja

Piirivalvebüroo juht Tamar Tamm ja piiriesindaja Aimar Köss tutvustasid volikogu esimehele Rein Järvelillele, Setomaa Liidu juhatuse liikmele Aare Hõrnale ja vallavanem Raul Kudrele piirivalvurite väljakutseid igapäevatöös ning andsid samas ülevaate piiriehituse seisust, mis puudutab vahetult Eesti ja Venemaa piiriäärsel alal paiknevaid Setomaa valla elanikke.

„Ajal, mil julgeolekuolukord maailmas on jätkuvalt keeruline ning surve välispiirile püsib, peame välja ehitama korraliku piiri, mis tagaks riigi julgeoleku Setomaast Saaremaani välja. Võrreldes muu maailmaga, ehitab Eesti ainulaadset piiri, mis on kaetud kõrgtehnoloogiliste vahenditega ning annab võimaluse reageerida piirijuhtumitele enne veel, kui rikkumine toime pannakse," märkis Tamm.

Statistikast nähtus, et viimastel aastatel on surve Eesti ja Venemaa vahelisele maismaapiirile sisuliselt kogu ajutise kontrolljoone ulatuses, sama olukord iseloomustab ka piki Peipsit kulgevat kontrolljoont.

Piirivalvejuht lisas, et piiriehitustööd loovad ka senisest paremaid võimalusi piiriäärsete elanike elukvaliteedi tõstmiseks ja kohaliku elu elavdamiseks.

„Rajame piirivalvuritele hulga ligipääsuteid piiriäärsele alale, mida saavad vajadusel kasutada ka kohalikud ja külalised. Samuti oleme juba praeguseks renoveerinud väga halvas seisus olnud piiriäärse Vaniku järve, mida nüüd saab kasutada kalastaja kõrval ka supleja. Miks mitte looduskaunist kohta tulevikus kasutada ka huvipunktina, kus kohalike kõrval ka külalised mõnusalt aega saaks veeta," pakkus Köss.

Tagamaks seiresüsteemide töökindlust, ehitatakse piiriäärsele alale välja elektri liitumispunktid ja kümmekond alajaama.

Samuti on piiriehitustööde käigus juba välja ehitatud osa elektriliinist piiriäärsele alale, kus see varem täiesti puudus. „See annab ka piiriäärsetele elanikele võimaluse oma elektrivarustatust parendada," märkis Köss.

Ehitustööd katselõigul näitasid, et kümnemeetrisest piiriribast kogu taristu äramahutamiseks ei piisa, mistõttu jätkati läbirääkimisi maaomanikega maa juurdeküsimiseks. „Kohalikud inimesed on olnud mõistvad ja suur osa kokkuleppeid on sõlmitud," kinnitas büroojuht valla juhtidele.

Arutleti piirile suunduvate kohalike ja riigiteede olukorra üle ja tõdeti, et koos piiri väljaehitamisega vajavad ka need korrastamist ja lisainvesteeringuid.

Juba maikuus toimub vallaesindajate ja kohalike piirivalvurite järgmine kohtumine eesmärgiga viia läbi ühine piiripatrull, mille käigus vahetult võrrelda, millised on tänased piirivalvurite töötingimused piiriäärsel soisel alal ning milline võiks katselõigu eeskujul olla lõplikult väljaehitatud piir.

Võru maakonnaplaneeringu 2030+ kehtestamine

Riigihalduse minister kehtestas 13.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/81 maakonnaplaneeringu Võru maakonnas Antsla vallas, Rõuge vallas, Võru linnas ning osaliselt Setomaa vallas ja Võru vallas.

Võru maakonnaplaneering on koostatud ja kehtestatud maakonnapiirides, mis kehtisid enne haldusreformi. Võru maakonnaga liitunud endisel Põlva maakonna territooriumil (Värska vald, Mikitamäe vald ja Orava vald) kehtib Põlva maavanema poolt 18.08.2017 kehtestatud „Põlva maakonnaplaneering 2030+" planeeringulahendus.

Maakonnaplaneeringu peamiseks ülesandeks on anda suunised maakonna kestliku ruumilise arengu loomiseks, tagades tasakaalustatud ruumistruktuur ning elukvaliteet olukorras, kus maakonna asustus on jaotunud ebaühtlaselt ja elanikkond on pikema ajaperioodi jooksul kahanemas. Maakonnaplaneeringu läbivateks teemadeks on asustusstruktuur ja asustuse suunamine, ruumiliste väärtuste võrgustikud, arengut suunavad keskkonnatingimused ja tehnilised võrgustikud.

Maakonnaplaneering näeb ette Võrumaa ruumilise arengu visiooni aastani 2030+ järgmiselt: „Võrumaa on atraktiivne, ajaloolist jätkuvust ja looduslähedust väärtustava ruumistruktuuriga maakond. Selgelt eristuvad siin traditsioonilised külamaastikud ning kompaktsena hoitud asulad ja linnad, mis koondavad ka mahukamat ettevõtlust ja tootmistegevust. Elanike igapäevaelu toimimine tugineb nutikate ja paindlike teenuslahenduste rakendamisele ning mugavatele ühendustele oluliste keskustega, eelkõige Võruga. Sellega on tagatud kvaliteetne elukeskkond erinevates Võrumaa piirkondades."

Kehtestatud maakonnaplaneering on aluseks kohalike omavalitsuste üldplaneeringute koostamisele. Sellega on vaja arvestada ka riigi ja kohalike omavalitsuste arengudokumentide koostamisel. Maakonnaplaneeringu ajaline perspektiiv on sarnaselt üleriigilisele planeeringule 2030+. Maakonnaplaneeringu koostamisel on olnud sisendiks olemasolevad riiklikud ja maakondlikud arengukavad, strateegiad, planeeringud, uuringud, erinevate ametkondade või huvigruppide arenguvajadused, seisukohad jm. Lisaks on koostamisel arvesse võetud üleriigilises planeeringus „Eesti 2030+" sätestatud eesmärke.

Planeeringu koostamise käigus viidi läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH). Maakonnaplaneeringu lahendus tugineb KSH aruandele, millega selgitati, kirjeldati ja hinnati planeeringu elluviimisega kaasnevat mõju nii majanduslikule, sotsiaalsele, kultuurilisele kui looduskeskkonnale. Maakonnaplaneeringuga ei kavandatud tegevusi, millega kaasneks oluline piiriülene keskkonnamõju.

Võru maakonnaplaneeringu koostamist korraldas Võru Maavalitsus koostöös planeeringu konsultandiga OÜ Hendrikson & Ko, KSH läbiviija Skepast&Puhkim OÜ-ga, Võrumaa kohalike omavalitsustega, riigiasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi planeering käsitleb, ja teiste huvitatud isikutega.

Kehtestatud Võru maakonnaplaneeringuga 2030+ on võimalik tutvuda veebilehel http://www.maavalitsus.ee/voru-maakonnaplaneering ja paberil Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Võru talituses (Jüri 12, Võru) lahtiolekuaegadel.

Setomaa vallavolikogu istungid Värskas ja Luhamaal

29. märtsil Värskas

- Kehtestati Setomaa valla põhimäärus;
- Kehtestati „Kultuuri- ja spordisündmuste finantseerimise kord";
- Otsustati liita Obinitsa Lasteaed Meremäe Kooliga, Obinitsa lasteaiarühm jätkab tegevust lasteaia ruumides Obinitsa külakeskuses;
- Otsustati jätkata Setomaa valla eelarvest teiste kohalike omavalitsuste üldhariduskoolide tegevuskulude katmist vabatahtlikkuse alusel kuni 31.12.2018;
- Otsustati algatada asustusüksuse jaotuse muutmine Käre küla moodustamiseks praeguse Toomasmäe küla territooriumil;
- Otsustati vastavalt detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise vajalikkuse ja keskkonnamõju olulisuse eelhinnangule mitte algatada Värska, Tartu mnt 2 detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilist hindamist;
- Otsustati lugeda vaba põllumajandus- ja metsamaa erastamisel füüsilisest isikust ettevõtja põllumajandusliku tootmisega tegeleja tingimustele vastavaks;
- Anti nõusolek minimaalsuurusest väiksema katastriüksuse Piiririba katastriüksuse moodustamiseks suurusega 23 m2;
- Täiendati endise Mikitamäe valla haldusterritooriumil tegutseva vee-ettevõtja OÜ Katel vee-ettevõtjaks määramise otsust vastavalt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadusele;
- Otsustati mitte algatada Setomaa valla piiride muutmist.

26. aprillil Luhamaal Määsil

- Kehtestati Setomaa vallavara valitsemise kord;
- Kehtestati Setomaa valla huvihariduse ja -tegevuse toetamise kord;
- Kehtestati mittetulundusliku tegevuse toetamise kord;
- Kehtestati Setomaa valla kaunima kodu konkursi kord;
- Kinnitati Setomaa valla üldplaneeringute ülevaatamise tulemused;
- Määrati Setomaa valla uue asustusüksuse lahkmejoone määramine (Käre küla ja Toomasmäe küla);
- Võeti vastu Tartu mnt 2 detailplaneering ja suunati avalikule väljapanekule suunamine;
- Täiendati Setomaa valla teeregistrit;
- Kinnitati Setomaa valla teehoiukava aastateks 2018-2021.

Mikitamäel peeti oltuspüha

15. aprillil toimus Mikitamäe tsässonate juures oltuspüha (tuumapühäpäiv ehk ollõtuspühä ehk kõllapühäpäiv ehk väiko lihavõõdõh).

Kell 12.30 koguneti koos isa Andreasega tsässonate juurde, kus ta pidas jumalateenistuse ja õnnistas tsässonaid. Seejärel mindi teeninduspunkti kirmaskit pidama.

Uhke laud kaeti ühiselt ja toit sai ka preestri poolt õnnistatud. Üles astus Põlva Seto Selts. Lauldi, naerdi ja tantsiti.

Kelly Kittus

Oltuspüha Mikitamäel. *Mauri Lauritsa pilt.*

Eesti Maaülikool võimaldab kolm konkursivälist õppekohta Setomaa noortele

Eesti Maaülikool võtab 2018. aastal konkursiväliselt vastu kuni kolm Setomaalt pärit ja vastuvõtutingimused täitnud üliõpilaskandidaati *(vt http://www.emu.ee/sisseastujale/bakalaureuseope/vastuvott-vastuvotutingimusi-arvestamata/)*.

Eesti Maaülikooli konkursivälisele kohale konkureerimiseks tuleb saata CV ja vabas vormis avaldus Setomaa Liidule aadressil info@setomaa.ee hiljemalt 2. juulil 2018. Õigeaegselt tuleb esitada sisseastumiseks vajalikud dokumendid Eesti Maaülikooli (http://www.emu.ee/sisseastujale/).

Juuli esimesel nädalal toimub Setomaa Liidu ja Seto Kongressi Vanemate Kogu moodustatud komisjoni vestlus kandidaatidega. Vestlusel hinnatakse eelkõige kandidaadi eelnevat tegevust kodukandis, huvitatust ning teadmisi oma kodukoha elust ja kultuurist, valmisolekut osaleda aktiivselt kohaliku elu edendamises ja seto organisatsioonide töös.

Konkursivälise vastuvõtt toimub Setomaa Liidu, Seto Kongressi Vanemate Kogu ja Eesti Maaülikooli vahel sõlmitud lepingu alusel. Eesti Maaülikool on võimaldanud Setomaa noortele kolm konkursivälist õppekohta alates 2005. aastast.

Lisainfo: 510 6664, kaja@setomaa.ee (Kaja Tullus).

Triinu Arund. *Foto: Kristina Masen/Fotostuudio Krohv.*

Triinu Arund räägib Värska noortekeskusest

Istusime Triinuga aprilli alguses maha, et veidi Playbackist rääkida, aga tänavune Playback viis meie jutu 90ndatele ja Värska Avatud Noortekeskuses toimuvale.

KELLY KITTUS
Toimetaja

Mis tunne oli elada 90ndate möllu sees?

Vahepeal ma mõtlen, et ma ise kasvasin sellel ajal üles ja see tundubki nii naljakas, et praegusel ajal räägitakse sellest kui mingist kohutavast ajast, aga ise ei saanud midagi aru. Olime rõõmsad lapsed, jooksime ja mängisime.

Ma ise ju käisin nendel kontserttuuridel. Tohutu rahvamass, autode voorimine. Me sõitsime bussiga, kui buss oli nii rahvast täis, et kinni polnud vaja hoida, lihtsalt seisid seal. Pärast, kui Intsikurmus kontserdid läbi said, oli vaja jala koju minna 10 kilomeetrit. Kambas kõndisime öösel. Vot see jääb meelde.

Mis on kõige eredam kontsertmälestus?

See oli siis, kui Võru Kubijal tuli Meie Mees „Sinise vilkuri“ looga. Ja siis tulid politseiautod mäe pealt alla vilkurite ja sireenidega ja Meie Mees tuli politseiautodest välja ja läks lavale. Hästi mõjus, kuidas nad seal pimedas tulid.

Kui me pidudel käisime, siis oligi võib-olla see koosolemine kõige eredam.

Kes korraldab Playbacki?

Playback on kooli ja noortekeskuse ühisüritus, nagu traditsiooniks on, et suuremad üritused korraldame koos. Kaasatud on ka kultuurimaja.

Milliseid ühisüritusi veel tulemas on?

Nüüd õppeaasta lõpus enam polegi. Playback lõpetab hooaja. Uuel hooajal on hooaja alguse pidu septembris. Õppeaasta kestel toimuvad moešõud, jõulupeod ja teisedki üritused.

Palju sel aastal Playbackil osalejaid on?

Kõik Värska Gümnaasiumi klassid, Meremäelt üks seltskond, lasteaiast üks seltskond, vilistlased tulevad. 15 kokku. Võib-olla keegi veel tuleb. Iga klass teeb ühe numbri ja kui on erinevad seltskonnad, siis nad miksivad kokku.

Kes aitab õpilasi ettevalmistustega?

See on klassijuhataja ja klassi koostöö. Mina saan aidata kostüümidega või mingite asjade muretsemisega. Aitan kokku panna kontserti, lõpplavastust.

Mis on sinu roll kogu Playbacki juures?

Kontsert kokku panna, sponsorite otsimine, õhtu toimima saamine. Tahaks, et see oleks midagi väga vägevat, et ei tekiks “oma aja ära elanud” ürituse tunnet. Iga kord, kui sa seda teed, saad sa seda teha erinevalt. Arvan, et see üritus peaks noortele jääma.

Kuidas käib ettevalmistus Playbackiks?

Ettevalmistus on lihtne. Kõigepealt on teemade väljamõtlemine ja väljapakkumine õpilasesinduse liikmetele. Ehk siis otsustusõigus on noortel, nemad otsustavad, mis teema neile sobib. Näiteks selle aasta teemaga läks lihtsalt. Pakkusin välja, et kas see teema sobiks ja see sobis kõigile ühehäälselt.

Mis on ministaaride õhtu?

Värska lasteaia vanema rühma lapsed tegid ka oma väikese Playbacki. Lapsed ja lapsevanemad tulid kohe selle mõttega kaasa. Üritus oli pisikene, aga sellest võiks saada lasteaia oma traditsioon. Toimus sel aastal esmakordselt. Kuna lapsed on nii liikuvad ja tahavad esineda, siis mõtlesin, et keerame vinti juurde ja laseme esineda.

Milliseid mõtteid sul tulevikuks veel on?

Ma tahaksin ükskord proovida noortele teha extreme-laadset võistlust Setomaal. Mitte tavaline orienteerumine, vaid extreme võtmes. Ilmselt vajab selle teokstegemine suuremat meeskonda. Tahaks, et Värskas läheks ekstreemsport käiku. Meil on olemas noored, kes sellega tegelevad. Ekstreemsport võiks olla nagu märksõna, et kui keegi teises Eesti otsas ütleb Värska noortekeskus, siis kõik teavad, millega siin tegeletakse. Läbi ekstreemspordi saan kaasata ka teisi noori, kes ehk ei sobi laulu-tantsuringi või muusikakooli. Ekstreemsport annab neile väljundi edasi liikuda ja oma tee leida.

Mis noortekeskuses korrapäraselt toimub?

Esmaspäevast neljapäevani toimuvad tantsuringid, esmaspäeval parkuuriring ja fotoring, kus 6 noort saavad väga põhjalikult tugeva põhja alla, et minna fotograafiat õppima või tegutseda hobifotograafina. Noortekeskus ostis endale korraliku kaamera ja on plaanis veelgi soetada, et need lapsed, kellel pole võimalik osta, saaksid ikkagi kohapealt laenata ja osaleda konkurssidel ning oma hobiga tegeleda.

Teemaõhtuid on ka, näiteks toimus beatboxi õpituba. 4 korda aastas proovin korraldada koolituspäevi.

Kas noortekeskus on suvel avatud?

Jah. Kuna tegutseme siin nüüd kahekesi Triinu Kotoviga, siis saame terve suve avatud olla. Suvel proovime tegutseda enamasti väljas. Soovime ka oma õueala edasi arendada, teeme seda tasapisi. Proovin teha nii, et kui lapsed tulevad vaheajalt tagasi, siis on noortekeskuses iga kord midagi uut, et tekiks ahhaa-efekt.

Mikitamäe pilliõpe tõi muusikasse palju lapsi

Käesolevast õppeaastast saavad Mikitamäe piirkonna lapsed muusikalist huviharidust oma kodukohas – Mikitamäe koolis. Ja kuigi õppe korraldajaks on Mooste Rahvamuusikakool, annavad teadmisi edasi meie oma koduvalla õpetajad.

MARI KAISEL
Lapsevanem

Setomaa valla rahvas peab olema terve ja noortel peab olema huvitav – sellise loosungiga juhatasid tänased Setomaa valla juhid ja eestvedajad mõned kuud tagasi sisse ühe järjekordse arvamusartikli. Rõõm on tõdeda, et Mikitamäel on muusikaharidus tõesti huvitav – seda näitab üha kasvav laste ja ka täiskasvanute arv Mooste Rahvamuusikakooli Mikitamäe pilliõppes. Kaks korda nädalas tulevad Mikitamäe kooli kaks noort ja säravat õpetajat, kellel õigupoolest polegi kuigi kaugelt tulla – nad on meie oma Setomaa valla elanikud Sille ja Martin Nedsajast. Õpitakse kannelt, kitarri, karmoškat ja viiulit – noored õpetajad tulevad vastu kõigi õpilaste soovidele ja see vastab hästi ka Mooste kooli põhimõtetele: õpetaja õpetab just seda pilli, mida laps tahab õppida. Järgmisel aastal lisandub veel lapsi, neist üks tahab õppida näiteks ukulelet ja ka selles osas on juba kokkulepped olemas.

Eriti on tervitatav Mooste Rahvamuusikakooli lähenemine, et hajaasustuses on lihtsam saata õpetajad õpilaste juurde kui vedada suuremat hulka lapsi kaugemale. Lapsevanemana nõustun Rein Siku sõnadega: ma ei tahaks olla oma lapse rool. Sageli ei olegi asi mitte tahtmises, vaid võimalustes – vähe on neid vanemaid, kes oma töiste kohustuste kõrvalt saavad keset päeva lapsi muusikakooli viia. Varasematel aastatel ongi huviharidus keeruliste logistiliste lahenduste tõttu jäänud paljudele Mikitamäe kandi lastele kättesaamatuks. Osa lapsevanemaid valis seetõttu lastele ka teise kooli. Paar last käisid kaugemal muusikakoolides lapsevanemate suure vaeva hinnaga, nüüd on Mikitamäel juba kümmekond rõõmsat õpilast ja õige mitu peret, kes tänu sellele, et enam ei pea lapsi kaugele vedama, on saanud võimaluse lastele muusikaharidust pakkuda.

Tänu sellelesamale lähenemisele on pilliõpe mõnikord ka ülimalt paindlik – tund võib toimuda kus tahes, tähtis on rõõm koos musitseerimisest. Nii näiteks oli Laossina külapäeva puhul pillitund hoopis külaplatsil – toimus küla laste improviseeritud esinemine viiulitel, karmoškadel ja kitarril. Selline lähenemine toetab ka laste esinemisjulgust, mis on samuti hariduses tähtis komponent. Mäletan oma kooliajast pabistamisi ja hirme ning väga tuttavlikult kajavad Oleg Pissarenko sõnad: “Ma olen näinud neid lapsi värisevate kätega, kui üritatakse ära mängida iga hinna eest õiged noodid õiget moodi. Kogu see õhkkond on nii õudne, et kus see musitseerimise rõõm on?”.

Tore on ka see, et põhirõhk on rahvamuusikal, mille meloodiad on lihtsad, jäävad lastele hästi meelde ja loovad kiire eduelamuse. Edasi saab juba liikuda samm-sammult suuremate pingutusteni ja soovi korral ka keerulisemate pillide, muusikateooria ja klassikalise muusika suunas. Kui lapsel jäävad head mälestused pilli õppimisest juba kohe esimesel-teisel aastal, on tõenäosus, et ta jääb sellest rõõmu tundma ja edasi muusikaga tegelema ka järgmistes kooliastmetes ja ka täiskasvanueas. Enam ei pea sellepärast last kaugele vedama.

Mikitamäe kooli pilliõpe on innustanud minu last ka kodus sagedasti omal algatusel pilli kätte võtma ning uurima ja proovima lisaks parasjagu õpitavale palale ka improviseerimist. Kas te olete kuulanud, kuidas näiteks kõlab „Nõianeitsi“ mažooris või „Rong see sõitis tšuhh-tšuhh-tšuhh“ minooris? Väga huvitav lähenemine, mida minu laps esialgu eksisammuna, edaspidi ja järgmiste paladega juba teadlikult hakkas proovima ja liikus sealt edasi juba täiesti uute improvisatsiooniliste meloodiateni.

Mikitamäe pilliõpe. *Krista Sildoja pilt.*

Mulle meeldib ka see, et Mooste Rahvamuusikakooli korraldatavas pilliõppes saab valida õppe vormi: kas tegu on huvitegevuse või huvihariduse sega. Huvitegevuse puhul saab vabalt valida, mitu aastat õpitakse, hindamist ei toimu, küll aga individuaal- ja grupiõpe. Huvihariduse puhul läbitakse seitse õpitaset, hindamisvormiks on kujundav hindamine, toimuvad avalikud esinemised ja hindelised eksamid, lisaks pilliõppele õpitakse ka muusikateooriat jms. Seega on lastel ja vanematel vaba valik, millisele õppele pühenduda, mõlemal puhul on esmatähtis lapse rõõm muusikategemisest. Meie oleme esialgu alustanud lihtsalt pilliõppega ja hinnete asemel saame kõik üheskoos – laps, lapsevanem ja õpetaja – arutada, mis läheb hästi, mis vajab veel tähelepanu. Sellisest tagasisidest on kõigil rõõmu ja kasu. Ka üldhariduse algklassides suutis Mikitamäe kool vähese vaevaga üle minna kujundavale hindamisele ja on tore, et ka pilliõppe lähenemine seda toetab.

Lapsevanemana olen Setomaa vallale väga tänulik, et selline muusikahariduse saamise võimalus on meie lastele nüüd kättesaadav ja et seda toetatakse.

XXVII Peko Kevad tõi Setomaale palju orienteerumishuvilisi

Naisteklassi võitjakolmik. *Kevin Hallopi pilt.*

Värska orienteerumisklubi Peko korraldas 14.-15. aprillil orienteerumisvõistluse Peko Kevad, mis toimus Võrumaal Obinitsas.

Võistlus toimus juba 27. kevadet ning orienteerujaid osales kokku üle 350. Võistlusrajad kulgesid enamasti sügavates Piusa jõe orgudes, mis pani võistlejad proovile just eriti füüsiliselt poolelt.

Peko Kevade võitjad selgusid kahe päeva tulemuste liitmisel. Naiste põhiklassis läks esikoht mõlemal päeval võitnud Eleri Hirvele (OK Võru), teise koha sai klubikaaslane Laura Joonas ning kolmandale kohale tuli korraldajaklubi Peko liige Kristel Kõivo.

Meeste põhiklassi paremusjärjestus kujunes järgmiselt: võitjaks tuli Jaagup Truusalu (OK Võru), teise koha saavutas Andres Saetalu (Tammed) ning kolmanda koha võitis Reigo Teervalt (OK Peko). Teisel päeval näitas taset Kenny Kivikas (OK Ilves), kes edestas järgmist konkurenti 5 minutiga.

Tulemused, GPS-i järelvaatamine, pildid: www.peko.ee

Hajaasustuse programmi taotlusvoor

Hajaasustuse programmi taotlusvoor on avatud kuni 11. juuni 2018. Taotlused tuleb esitada esitada digitaalselt allkirjastatuna e-posti aadressile vald@setomaa.ee, paberkandjal taotlused Setomaa Vallavalitsuse kantseleisse või Setomaa valla Meremäe, Mikitamäe ja Luhamaa teeninduspunktidesse.

Täiendav info ja vormid on kättesaadavad: http://setomaa.kovtp.ee/hajaasustuse-programm. Teemakohased infopäevad toimuvad Värska kultuurimajas 07.05.2018 kell 15.00, Mikitamäe teeninduspunktis 09.mai 2018 kell 15.00 ja Meremäe teenuspunktis 10.mail kell 15.00.

Setomaa valla taotlusvooru koordinaator on arendusspetsialist Ülle Herr
Info: 785 6635, 5387 2266
ylle.herr@setomaa.ee

Nedsaja Küla Bänd. *Erakogu pilt.*

Rahvabänd 2018 võitja on Nedsaja Küla Bänd!

Kogu Lõuna-Eesti toetus bändile on terve „Rahvabändi" ajal olnud ülimalt tugev ja iga korraga on toetus aina kasvanud. Suurim märk rahva poolehoiust on äsjavõidetud „Rahvabänd 2018" karikas!

KELLY KITTUS
Toimetaja

„Rahvabänd 2018" kestel on kodukandi inimesed hoolega põialt hoidnud kõigi südamed võitnud Nedsaja Küla Bändile, kelle ehe ja siiras muusika paneb tantsima nii noored kui vanad.

27. aprillil toimus suur „Rahvabändi" finaal, kus vastu astuti kahemehebändile Sada ja Seened.

Varasemalt saavutati poolfinaalis võit ansambli Village Voice üle ning esimeses saates seljatati ansambel Mohhito.

Lisaks ühisele kodukohale ühendab mehi ka kirg muusika vastu ja soov oma pillimänguga rahvast tantsutada. Nagu üks õige rahvabänd ikka, mängivad Nedsaja poisid just neid lugusid, mis rahvale rõõmu valmistavad ja endale meeldivad. „Meie põhimõte on, et me mängime alati live muusikat. Meie jaoks on oluline koosmängimisel tekkiv hea energia ja klapp publikuga. Õige pidu sünnib bändi ja publiku koostöös," selgitab Toomas.

Meie kodukandi muusikud hoiavad lippu kõrgel ega valmista kohalikele mitte mingil juhul pettumust, sest „Rahvabänd 2017" karikas läks Värska ansamblile Sinu Naine, seega on võidukarikas koju toodud juba kaks aastat järjest.

Suur aplaus Setomaa muusikutele!

Setomaa lahtised karikavõistlused ujumises 2018. *Kurmet Karsna pilt.*

Selgusid Setomaa lahtiste karikavõistluste võitjad ujumises

Juba VI korda toimunud Setomaa lahtised karikavõistlused ujumises tõid rekordarv osavõtjaid 9 vanuseklassis. Osavõtjaid oli kokku 186.

Karikavõistlused toimusid 4 etapis kuupäevadel 21.01, 18.02, 18.03, 15.04.2018 Värska Veekeskuses.

Võistluse eesmärgiks on ujumisspordi kui tervistava spordiala propageerimine ja võistlemisvõimaluse pakkumine kõigile ujumisspordihuvilistele.

Karika ja 10 x veepark saunadega külastuse võitsid Teele Kaevats, Mia Külaviir, Liana Parmask, Karl-Markus Janno, Tair Linnas ja Hendrik Mändik.

Karika ja paketi „Puhkus veekeskuses kahele" võitsid Eliise Ilves, Jane Vabarna, Aire Akermann, Sten Pähn, Veiko Jänes, Mikk Haljasorg ja Raivo Külaviir.

Üldarvestus ja etappide tulemused: http://spavarska.ee/ujumisvoistlused-2018/

Peakohtunik Kurmet Karsna
Lisainfo: Heidi Järveveer
+372 5300 2391

Kuningriigi avaminõ. *Sundelli Harri pilt.*

Tiidäandminõ kunigameistridõ kandidaadõlõ

1. Seto kuurõ võistlus

Seto Kunigriigi juurõ' omma' Vabarna Anne „Peko" eeposõh.

Timahava om kõigil võimalus laulda' seto rahva tüviteksti. Võistlõsõ' koori', kiä' laulva' hindäl valitu palakõsõ seto eeposõst. Laul tohi-i olla' pikep ku kolm minotit, laulda' tulõ pääst, seto muudu ja seto viiega. Hinnatas kõkkõ tuud, mia seto laulu mano k´au: laulu illo, iistütlejät, killõt ja koori hellü. A niisamatõ ka tuud, kuis kuur ilotas ja kokko kõlas.

Kroonikogo luut, õt kõik leelokoori' tulõva' rõõmsalt ilotama ja võiki laulma.

Päävedosnik: Kalkuni Andreas, andreas@folklore.ee

2. Pillimiihi võistlus

Võistlusõl sorditas vällä üts kuniga pillimiis.

Mängi' võit:

- libliklõõtsa, Teppo tüüpi lõõtsa, karmoškat
- kiigat
- (seto helühannaga') kannõlt

Midä kaetas ja kullõldas välläsortmisõ man:

- tulõ mängi' üts seto kargus ni' üts lugu, midä mängitäs Setomaal
- pillimäng õkva kisk tandsma
- pilliperrä om hüä ja kerge seto muudu tandsi' ja lugu om mängit kimmä taktiga'
- pillimiis piät tiidmä, mäntsest nulgast lugu peri om vai kinka/minka perrä tä om tuu ar' opnu'

Hindamistargol om õigus jättä' avvuhind vällä andmalda', ku olõ-õi s´ood kõrda täüdet.

Päävedosnik: Leima Matis, matisleima@gmail.com

3. Naisi näpotüü võistlus

Teema: Kaatsa'

Konkursilõ oodõtas meeste kaatsu, minka meistri om eis' tennü' ja minkõga' olõ-õi viil kohki' k´aut. Võistlusõlõ võit esitä' piili pääl hindäl koetu' vai poodirõivast ummõldu' kaatsa'. Võit ummõlda' vanaaolitsõlt käsitsi vai massinaga. Lõigõ võisõ olla' nii nigu innevanast vai nii, nigu parhilla' tahetas kanda'.

Hinnatas, ku kõrdapiteh om kaatsa' tettü' ja kas om seto traditsioonilõ umanõ.

Kaatsu võõdas vasta kunigriigipäävä hummogu infotelgi man kooni' kellä 11.00ni. Mano panda' nimi ja tüü tutvustus. Kaatsu kaes ja hindas viis inemist, kinkõ kuts kokko Seto Käsitüü Kogo.

Kaatsa' pandas kaemisõst vällä ja kõik saava' häältetä', peräst andas ka' publiku avvuhind meistrilõ üle.

Täpsebält võit mano küüsüdä' Kala Ingritilt, 5620 0057.

4. Kargusõkargaja, kasatskilüüjä võistlus

Valitas illos, tark ja kõrralinõ seto esindäjä.

Kõgõ parep kargusõkargaja ja kasatskilüüjä:

- mõist seto muudu tandsi'
- om seto muudu olõkiga' ja kihähoitmisõga'
- mõist hinnäst pillimehe muusiga perrä säädä' ja tandsi'
- tands hindäle vai kuuh tandsmisõ jaos, tandsi-i kaejidõ jaos nii ku etendüseh

Ku om veidebä ku kats võistlõjat, sis hindamist tulõ-õi.

Hindamistargol om õigus jättä' avvuhind vällä andmalda', ku olõ-õi tingimuisi täüdet.

Päävedosnik: Keerpalu Marika, marika.keerpalu@vet.agri.ee

5. Süüke ja juukõ võistlus

SÕIR:
Sõir ku' mi paigah käsitsi tettü ja suurõ avvu seeh peetü süük om viimätsel aol nii ülesnõstõt kraam, õt sõiralõ om Eesti riigi puult ja mi hüäskitmisel tettü taotlus Euroopast tunnusmärgi saamisõs. Tuu tähendäs, õt piäme hoitma umma sõira väiga avvu seeh, tegemä sõira nii, õt ta väärisi' mi umma ja külaliste kitmist.

Sõir:

- piät olõma ilosa värmiga – hellekõllatsõst kooni kõllatsõni, ku uma' kanamuna' seeh omma'
- piät olõma tihtsä olõmisega, midä om hüä lõigada'
- piät olõma hüä lõhnaga
- piät olõma hindäl tettü
- piät olõma tettü nii, õt pernaane saa eis' tegemisest kõigilõ kõnõlda' ja vajadusõl tõisi opada'
- sõira seeh või olla' küümnit, mis om vanaaolitsõ sõira tunnus

Sõira või tetä' ka muul viisil ja sinnä' sisse panda' muud kraami, sis saa sõir vahtsõtmuudu tegemise võistlusõl olla'.

LEIB:
Leib om kullanõ pala, minkalõ anti suud, ku käärokõnõ maaha sattõ. Vannamuudu leevätegemise man piät kaema, õt tettü leib olõsi':

Leib:

- piät olõma tettü Setomaal kasvatõt kraamist
- piät olõma vannamuudu tettü
- piät olõma hüä maigu ja lõhnaga
- piät olõma ilosa näoga
- piät olõma päält illõ ja paksu koorõga paasileib

PIIRAK:
Setomaal om vanast aost tettü mitot muudu piirakit. Om tettü päält vallalitsi, a om tettü ka käkidü' piiraku', mis omma' sis sääntse', koh sisse pant pala vällä õi paistu'. Innevanastõ panti piirakidõ sisse kalla, kapstit, põrknit ja muud kraami, mis aiah, puu otsah vai järveh kasvi ja oll´. Tuuperäst piäsi' mi kõik võtma niti, õt Kunigriiki toomõ' ja teeme' vannamuudu piirakit. Piirak või olla' rüä- vai nisujauhast, vai seätü jauhast.

Piirak:

- piät olõma pakso põhjaga
- pääl vai seeh piät olõma Setomaal kasvatõt kraam
- piät olõma ilosa näoga
- piät olõma säänestmuudu tettü, õt pernaanõ saa seletäda', kuimuudu tä piiragu tekk

Söögikraami tingimusõ' om kirjeldänü MTÜ Seto Küük.

HANS´A, OL´, TAAR ja VERREV VIIN
Setomaal pakutas umatettü' kraami õks nõnnopite. Tuuperäst piät joogi', miä' kunigriigi võistlusõlõ rahvalõ maitsmisõst tuvvas, olõma hüä maiguga, vannamuudu ja kõrdapite tettü'.

Võistlõmma tuud kraami iist mastas rahha:

- sõir 10 €/kg
- piirak 8 €/kg
- leib 4 €/kg
- hans´a 8 €/l
- ol' 2 €/l
- taar 2 €/l
- verrev viin 5 €/l

Kraami piät olõma:
sõira 2 kg
piirakut 2 kg
leibä (vannamuudu) 2 kg
hans´at 1 liitri (teräviläst vai linnasõst tett ja üle 50 kraadi)
olt 2 liitrit
taari 2 liitrit
verevät viina 2 liitrit

- Kraami või tuvva' ka' inäbä ja sis tuu pandas kunigalavva pääle kostis.
- Kraamõ vastavõtminõ kell 10.00 - 12.00.
- Hindaja' (söögi- ja joogimaitsja') andva' uma helü, a tuu iist tulõ massa': sõir 4 €, piirak 3 €, leib 2 €, hans´a 6 €, taar 2 €, ol' 3 € ja verrev viin 4 €.
- Kõkõ inäbä helli saanu' söögi- ja joogitegijä' omma' rahva lemmiku'. S´ooaastagatsõ' sõira-, leevä-, hans´a-, ollõ- ja taarimeistri' sortva' vällä seto söögi ja joogi as´atundja'. Piiragu- ja verevä viina meistri selgus rahva helüde perrä.
- Juukõ ja süüke pruumminõ lõpõs, ku üte inemisõ tuud kraam saa otsa. Perräjäänü' joogi' ja söögi' läävä' kunigalauda kostis.

6. Vägümehe välläsortminõ

Setomaa kõgõ kõvõba mehe välläsortmisõ man kaetas joudu, kindlat kätt ja terävät nutti.

Kihäkaal om õnnõ üts ja piäi olõma Setomaa juurõ', om vaia julgõt päälenakkamist.

Kõgõst kõnõldas täpsebält võistlõmisõ man. Kõgõ kõvõba vägümehe jaost olõ-õi tähtsä' punkti', tä om tõisist üle, ku om õigõl aol õigõh kotusõh – Kunigriigipäävä Lüübnitsah.

7. Kalamehe võistlus

Õt Seto Kunigriigi kalamehest saia', piä-äi mitmõst tunnist Pihkva järve pääle kallo püüdma minemä. Hüä kalamiis paistus silmä ka kuiva maa pääl kalamehele tarvilikkõ osavusülesandit täüteh. Kalamiis piät täpsehe lanti pillma, paljakässi kallo püüdmä ja ummi tiidmisi kalandusõh näütämä.

Ülesandõ' nõudva' kalamehele umast täpsust, kannatlikku miilt ja õnnõ!

Päävedosnik: Toomiste Lauri, lauri.toomiste@vta.ee

8. Kuningriigi pildistäjä välläsortminõ

Teema: Seto pido

S´ool aastagal oodõtas pilte seto pidodõst ni pühhist.

- Võistlusõ mõtõh om, õt sorti' vällä kõgõ parep kuningriigi pildistäjä.
- Võistõlda' võiva' kõik, v.a hindamiskomisjon ja näide pereh.
- Oodõtas pilte seto pidodõst ni pühhist.
- Pilte man hinnatas nii tehnilist ku kunstilist puult, kaetas pildi seto muudu olõkit ja elolisust.
- Õga võistlõja või saata' kooni' 3 pilti. Esitä' võit ütskõik mäntse aparaadiga' tett pildi. Pilt või olla' kas mustvalgõ vai värmilinõ.
- Saata' tohi-i pilte, mäntse' om olnu' mõnõh tõõsõh võistlusõh.
- Saadõtas JPG/JPEG pildifail vai esitedäs pildifail CD/DVD/mälopulga pääl. Pildifaili pikep külg piät olõma vähäbält 3500 px, resolutsiooniga' 300 ppi.
- Õga pildi man piät olõma päälkiri, pildistäjä nimi ja andmõ', a ka' pildistämisõ kuupäiv ja kotus, sündmüs jne.
- Pilte tüütlemise man tulõ arvõsta' hüvvä tavva ja õt tuu, midä pildistedi, jääsi' loomulik.
- Pildistäjä vastutas hindä ja pilte andmidõ õigsusõ iist ja tuu iist, õt tä om võistlusõlõ esitet pilte ülesvõtja.
- Pilte kaes ja uma arvamusõ and hindamiskomisjon, kiä sort vällä pildi', mis pandas kuningriigipäävä rahvalõ hindamisõs.
- Hindamiskomisjonilõ ja rahvalõ kõgõ inäp miildünü pilt om võidupilt. Võitja hõigatas vällä 4. augustil, kuningriigipäävä Lüübnitsah.
- Võistlusõlõ saadõt pildi' jäävä' MTÜ Seto Kuningriigi Kroonikogolõ. Kroonikogol om õigus võistlusõl olnu' pilte edespidi ilma rahalda' kasuta'.

Pildi' saata' kas marija.jurtin@setomaa.ee vai eis' viiä' Verska Kultuurimajja. Kiräle kirota' pääle: Kuningriigi pildimiis. Pilte oodõtas kooni' 15. juulini' 2018.

Mano saat küüsüdä': Marija Jurtin, +371 529 1619, marija.jurtin@setomaa.ee.

Sõsarõ. Talvari Peetri pilt.

Sõsarõ om leelotanu' 45 aastakka

Talina koori Sõsarõ alostusaastagas loetas 1973, ku rahvamuusigaansambli Leegajus man naksi' laulma ka' seto naase'. Mõttõalostajas oll seto naane Virgo Veera, kinkõ sünnükotus pääliinast kavvõh Petseremaal, a kinkõ hing tahtsõ umma seto laulu laulta'. Timä lätski' Leegajusõ juhi Igor Tõnuristi mano kõnõlõmma ja Igor võttki' seto naase' uma tsiibo ala.

LAANÕOTSA ANNELA
Seto Latsi Kooli iistvidäjä

1976. aastagal läts laulupark ummapääd ja iistvidäjäs sai Sarvõ Vaikõ ja timä pand ka' nime Sõsarõ, õt naase' omma' sõnol sõsarõ' vai laulusõsarõ'.

1985. aastaga naas Sõsarõ iistvidäjäs Sulev Mäeväli. 1994. aastaga lätsi' koorist ar' mõnõ' asutaja' ja Sarvõ Õiõ iistvõtmisõl luudu vahtsõ koorikõsõ nimes sai Siidisõsarõ, 2000. aastagast tuu iistvidäjäst sai Haavalo Ilme.

2007. aastaga oll Sõsarõst jal' ar'minejit ja tekkü vahtsõnõ leelokoor Hõpõhõim.

Peräst tuud ku 2008. aastaga sügüsest oll aastaga jago Sõsarõ juhendajas olnu' Rines Takel, naas vahtsõs juhendajas Setomaalt peri muusiumitüütäjä, parhillanõ Eesti Folkloorinõvvokogo juhatusõ liigõh Nassari Elvi.

Sõsarõ koorih om läbi aastagidõ laulnu' ja pilli mängnü' pall´o miihi ja naisi. Koor om üles astnu' festivalõl nii Eestih ku vällämaal. Parhilla' omma' kõgõ vanõba' kooriliikmõ' üle 80 ja kõgõ noorõba' 28-37. Pia kõik koori liikmõ' omma' võimõlisõ' üles astma iistlauljana, kooril om kats killõt ja kats sõnolist.

Innebidi oll kõgõ vanõp seto leelokoor Leiko Verskast, a nimä' üleminevä aastaga lõpõdi' uma tegevüse.

Nassari Elvi.

Tormi Pireti pilt.

Verska Naase'. *Vabarna Jane kogo pilt.*

Sünnüpäävä laul

Laulusõna' om leelopargi Verska Naase' 10. sünnüpääväs säädnü

KEERPALU MARIKA

Õga õks ilo ütte salli-i,
laul kattõ kannahtõlõ-i,
ilo õks sald ütesät,
laul katsat kannahtas,
läävä' laulu' sis ladusahe,
kumu sis künnüs kavvõndõhe.
Janekõnõ sis naasekõnõ,
naasekõnõ virgakõnõ,
kaehut´ tä katsipooli,
kolmipooli kokko hõigas´ –
astõ' mano sis naasekõsõ',
liki liiku' laululitsõ'.
Saie häägi meid hulgakõnõ,
saie paras pargikõnõ.
Kost mi naase' küll laulu' saie,
kost õks sõbra' sõna' saie?
Umalt imält, armalt maamalt,
tõõsõ kallilt vanaimält,
lusti löüse Leiko naisilt,
leelo Verska lauluimmilt,
Tarto liinast lindi päält.
Meelekene, naasekõnõ,
naasekõnõ noorõnõ,
ar´a piirdü tä Tarto liina,
sammu' säädˊ muuseummi –
laulukõisi oll´ sääl lavvatävve',
sõnakõisi sälätävve'.
Pall´o kullõl´ tä plaatõkõisi,
hulga märke helükeisi.
Om õks kirja kirotõt,
ommõ õks pantu papõrihe
lauluimmi laulukõisi,
sõnolistõ sõnakõisi.
Laulu' läts' näil ladusahe,
sõna' oll´ säedü' sündsähe.
Ammu' näil kodo' kuusõpuidsõ',
tarõkõsõ' tammõpuidsõ',
tiiraa' mano liivadsõ'.
Näile õks mi kundsõni kumarda,
maalõ vao varbini.
Nii saie naase' mi laululidsõ',
inõmisõ' sai ilolidsõ',
selle suuh siska sõna',
selle pääh pääs´o laulu'.
Ku mi lauli, ku mi lasi,
kumu läts sis üle kolga,
helü kandu kavvõndõhe.
Sõna' panni mi sõlõ ala,
laulu laja lehe ala,
rõõmuga lätsi Radajilõ,
iloga sai Irboskahe,
ar´a kuts(u)ti Marimaalõ,
peräh kogoni Gruusiahe.
Ar´a olõ käunu Soomõmaal,
Roodsimaal ni Vinnemaal,
mitmõl kõrral Prantsusmaal.
Aig linnas´ ku linnukõnõ,
aastak läts ni tõõnõ tulle,
kümme kokko kogosi.
Mi õks naase' noorõkõsõ',
linikpää' linnukõsõ',
Verska naase' mi ilolidsõ'
sünnü ütte mi laululidsõ'.
Mis meil viga laulu laulta',
mia viga ilotada'?
Meil om hulgah näiokõisi,
näiokõisi noorõkõisi,
koh õks laulva' näio' noorõ',
sinnä' maasigõ' kasusõ',
sinnä' linohka' liigusõ'.
Olõ mi suku sorõhõta,
olõ verdä veeselätä,
käu kokko mi kull´akõsõ'.
Nii ku omma' suurõ' suvõpuu',
nii ku kinä' keväjapuu',
üts om kõivo, tõõnõ kattai,
kolmas haab habisõja,
kottal korgõ kuusõpuu –
ar' nä ütte sünnüsegi',
ütte kokko kumardasõ',
ütte paika painahusõ'.

Mino leelokoori Sõsarõ peost veid´o tõõsõ nulga all

INGRIT TOOMTALU
Sõsarõ leelokoori laulja

Külälisi oll inäp ku tuulõ ja pääle õnnitlõmisi sampust inäp ku hans´at. Kõik küllä tulnu' leelokoori' olli' õnnitlõmisõ laulu tennü' ja külälisi kontsert oll mitu kõrda pikep ku mi hindä uma.

Pall´o' Setomaa sõbra' tulli' eis' kohalõ ja kalstamisi jakku kavvõbast...

A tuust taha-as ma, a hoops piledikontrollist!

Ma joudsõ kotost bussi pääle kolmõ kotiga' – reisikoti vangu' hõpõkraamist kakkõmah, suurõ' kandigu' vaivalt tõistõ kotti ar' mahtsõ' ja viil koori vimpli vasknupuga' pikk vars. Ja kuulõ-õs ma, määnest hellü tekk mu ütissõidukaart pututamismassina man. A olõs pidänü'!

Pia tull pääle piledikontroll ja pallõl mul vaelda' liinibuss näide uma vasta. Ma haari uma' koti', vasknupuga' varrõ topõ piledikontrollilõ peio ja astõ vällä. Piledibussih sis sai selges, kuvvamuudu asi om. Õt Eestimaa kõgõ vanõba leelokoori juubõl jo nakas pääle ja ilma vimpli ja varrõlda' jääs vai pido ar'! Ma näütsi mäntli alt musta kitasnikka ja valgõt pillaga' põllõ. A kontrolli' usu-us! Ütli': „Laula'!"

Ma olõ-õs kitsi, ma lasi kõrraga' laulu vallalõ:

„Käve tiid ma käärolist ja maada mar´avarrõlist.

Vasta tulli suur nurm, suur nurm, pikk põld!"

Nimä' olli' üllätünü' ja küüsse', õt kas ma viil mõnt laulu laula.

„Lää musta, lää musta mõskõmahe,

kalgõ kuiva, kalgõ kuiva kolkimahe..."

Inäp nä taha-as ja lasi' mul järgmätse bussiga' liina poolõ edesi sõita'. Nä jäi' uskma kül'!

Ülembsootska ja kultuuriklubi Setoluu' tervtäse' Sõsarõ koori. *Talvari Peetri pilt.*

Ku seto sündü, sis juut ikk

Ku seto sündü, sis juut ikk. Säänestmuudu om ült. Inne sõta Eestih panti juutõ ja setokõisi õks hüä meelega kokko. Vai noh, tull õks ette. Tetti setonalja, tetti juudinalja, tetti ka' neegrinalja. Tiidä' oll mõttõk´auk, õt Setomaal elä-äi tuuperäst juutõ, õt setokõsõ' omma' eis' kõvõba' ärri ajama.

AABRAMSI VAHUR
Tiidläne

Ivan Kalju kauplus Obinitsah 1939. aastal. *Sarapi Carli pilt.*

Ja täks tuuperäst juut seto sündümisõ aol ikkki'. Süä tundsõ halva, süä tundsõ leinä jne. Ma olõ säänestmuudu tuust ütelüsest arvu saanu'.

Mõttõk´auk oll inne sõta Eestih õkkapiteh salongikõlbulinõ. 1921. aastagal selgit siseministri Karl Einbund (1935. aastagast Kaarel Eenpalu) üteh Talina aolehele Vaba Maa ant intervjuuh Petseremaa rahvussuhtit säänestmuudu:

„Mis rahvuslistesse vahekordadesse puutub, siis oleks see praegu umbes järgmine: venelasi 57 prots., Petserimaa eestlasi-setusid 29 prots., sisemaa eestlasi 9 prots. ja lätlasi 5 prots. Peale nende teisi rahvaid, ka juutisid, Petserimaal ei ela, sest oma äriosavusega on eestlased-setud viimased täielikult välja surunud." (Vaba Maa 14. VI 1921, nr 152, lk 5.)

Einbundil oll sälätakah k´auk Petseremaal, täks oll ministrilõ kotusõpääl asju säänestmuudu seletet. Ja tälle paistugi' seletüs loogilinõ ja tähtsä tuud ka' Eesti avalikkusõlõ tiidä' anda'. 1938. aastaga suvõlõpu aigu kõnõl Petsere liinapää Nikolai Grünthal intervjuuh Riigi Ringhäälingule tuud samma juttu Petsere liina kottalõ.

Grünthal: „Praegusel ajal on Petseris juba eestlaste käes enamus. Nimelt on eestlasi umbes 55 protsenti. Ülejäänud 45 protsendist on enamus venelased. Nende järel lätlased ja nii edasi. Juute on Petseris ainult kaks perekonda."

Aokiränik: „Tõesti? Ainult kaks perekonda! Millest see siis tuleb?"

Grünthal: „Vene ajal oli juutidel Petseris kui kloostrilinnas elamine keelatud. Nähtavasti osalt sellepärast ei meeldi juutidele nüüdki Petseris elada. Kuid teiseks ja võib-olla veel mõjuvamaks põhjuseks võib pidada seda, et Petseri eestlased äritegevuses juudist üle on." (Eesti aeg heliplaadil IV. Eetrih 11.XII 1991. ERR-i arhiiv.)

Grünthali seletüse man tasos arvõsta', õt 1930. aastagidõ peräotsah aamõtliguh keeleh setokõisi eestläisist eräle arvõstõda-as. Petsere liinapää Grünthal oll esi Miss´o vallast peri, a oll väikost pääle elänü' Setomaal.

Tuust, kuvvamuudu seto juudil naha üle kõrvu tõmbas, om ilokirändüseh mu arvatõh kõgõ parebahe ja tuu man väiga' süämega' kirotanu' Pearu Orava – Karl Ast-Rumori sõsarõpoig Friedrich Kõlli Setomaa piirikese päält Pääväkeste talost. Tuust, kuvvamuudu kõnõlõja kar´apoiskõnõ Vabarna Vass´o mängulitsõlt juudi ränd-kaupmehest Verrevjuudist, kiä talost tallo tsiahar´assit ja hobõsõhandu kokko ost, kavalap oll. Finaal: „Aga pärast sain ikkagi niipalju aru, et Vassö oli lõiganud maha juudi hobusel saba ja oli müünud selle juudile ära. Selle sama, mille peale nad toas nii kõvasti kauplesid. Krihvel niisugune!" (Orava, Pearu. Juut. – Postimees 1. II 1936, nr 30, lk 4.)

Ildaaigu puttu mullõ kätte Postimehe 1926. aastaga artikli „Millega maakoht kuulus on" (Postimees 13. IX 1926, nr 248, lk 2). Sääl kirotõdas Eesti piirkundligõst stereotüübest – „eri karakterjoontest", nii ku sääl sais. Nuid karakterjuuni kaiõh jäi mõtlõmma, kas om viil mäntsitki' üle Eesti tiidä' piirkundlikkõ stereotüüpe pääle väidetävä erinevüisi talinlaisi ja tartlaisi vaihõl. Vai ku pall´o om Eestih nuid, kiä' viil Põltsamaad, ütlemi, hobõsõvarguisiga' seostava', nii ku s´oo artikli perrä 1926. aastagal olõvat „alati" jutt olnu'? Vai midä tiidäs viil Vigala miihi uhkusõst? Jah, hiidlaisi nal´ost kõnõldas kül' parhillaki'. A setokõisi ull´usõst ja naiivsusõst („rumalusest ja naiivsusest")? Kõigi kuuldõh kindlahe kõnõlda-ai. Vaest sis soss´otõdõh? Umavaihõl tulõ man istõh? Õnnõ sis, ku üttegi' setot man olõ-õi? Vaest om avalik vaiki olõminõ s´ool teemal poliitkorrektsus? Mul om rassõ tuud usku'? Ja ts´uut ts´uuda siih tuust kirotagi'.

Muusiäh, ull´us ja naiivsus omma' muidogi' vastaossusõh samaaolitsõ eräkõrdsõ ärimõistmisõga'. A kunas omma' stereotüübi' tuust küüsünü'...

Vastaossusõ lahend ar' tõisi siäh näütüses Daniel Palgi, Võromaalt Võõpsu alõvigust peri miis, kiä kirot 1920. aastagal, ku tä oll nuur oppaja Petsereh, Postimeheh, õt „setu on kavalam kui kaval, taipavam kui harilik arusaaja, leiab väljapääsetee sealt, kus teine ei aimagi", ja ütel viil mano, õt „[r]aske on midagi ütelda setu tundmusilmast, sest setu varjab ennast, ta esineb võõrale maskis". (Postimees 10. VII 1920, nr 177, lk 2.)

Seto om s´oo loogiga perrä silmäkirälik, timä elo om tiatri. Tuu om väiga' hüä pinnas vandõnõvvoteoorijidõ kasvatamisõ jaost.

Siidisõsarõ Vahtsõh Yorgih

Mul om avvu joba neläs aastak leelotada' üteh pargikõsõga Siidisõsarõ. Timahava keväja kutsti naase' ja pillimiis Aleksander Verevmägi New Yorki Eesti Kultuuripäivilõ.

VEESAARE ANNE
Leelonaane

"Etno" teema oll´ õkva s´oo, minkõga mi pargikõnõ võidsõ minnä'. Jõudsõmi Ameerikahe tõõsõpäävä, 27. märtsi õdagu. Kolmapäävä hummogu naati filmi tegemä, setodõ tervitüs Eesti Vabariigi 100. aastapääväs. New Yorgih eläs ja tüütäs Talina näiokõnõ Diina, kiä oll´ opanu ameerika tandsjillõ "Lätsi küllä..." laulu perrä õgasugumatsi tandsa. Brooklyni silla veereh mi sis laulsõ ja tandsõ ja kinumehe' võtsõva' s´oo kirmasõ õkva filmi pääle. Taad saa nätä' "Eesti Vabariik 100" kodolehel. Tull´ õks kimmäs video. Päiv vinnüsi pikäle, mi trampsõ ummi kundsõga müüdä Vahtsõt Yorki õdaguni ja leeloti Time Square'il, Central Stationih, metroojaamah ja rongivagonih. Ameerika inemise' kai' ja kulssi' ja küsse', kost mi peri olõmi. Kargusõ lei vallalõ õkva Time Square'il.

Neläpääva õdagu lätsi' nu kultuuripäävä' vallalõ ja mi leeloti puul tunni, a rahvas taha-s är' laskõ', pessivä' kässi kokko ja tahtsõva' viil kullõlda'. Siidisõsarõ vedosnik Haavalo Ilme oll´ õkva vahtsõ laulu tennü ja tuud mi lauli. Laul oll´ tervitüses ja tenos, õt kutsti nii kavvõndõhõ.

Riide õdagu peeti kirmast, mi leeloti ja tandsõ üteh katõ Viljandi ts´uraga. Malva Kulno mängse lõõtsa ja Priksi Kristjan ragosi rütmi. Pido taha-s kuigi är' lõppõ'. Tuud mi mõista-s mõtõldagi, õt Ameerikah elävä' inemise' tahtva' ulliväiga seto leelot kullõlda' ja miika kirmast pitä'.

Mi sai õks New Yorgih ümbre ka kaia', kutsti ÜRO tarrõ kaema, Pääassamblee saali kõnõlõmisõ paku otsast arotimi Setomaa piire toukamist.

Ilma' olõ-s ullihüä', ütel pääval vast näimi päivä ja sis kõndsõmi Central Pargih ja teimi piknigu.

Leelopargikõnõ Siidisõsarõ andsõ Ameerikalõ tiidä' seto leelost ja kultuurist ja umast Kuningriigist. Väega suur teno kutsmisõ iist!

Siidisõsarõ New Yorgih. *Koori kogo pilt.*

Sünnüpäävä' maih

Sepamäe Kadi-Mai – 28
1. mai
Hõpõhõimu leelotütrik

Hõrna Rieka – 55
3. mai
Taarka Tarõ pernaane, Mokornulga koori leelonaane, Seto Kongressi Vanõmbidõ Kogo liigõh

Palmre Väino – 72
4. mai
Põlva Seto Seldsi pillimiis

Jänesmäe Raivo – 51
4. mai
seto sepp

Linnasmäe Tõnu – 59
5. mai
sorrõseto

Lääneotsa Rein – 77
6. mai
tehnigatiidläne

Annisti Aet – 45
6. mai
etnoloog

Valgu Heiki – 59
7. mai
arheoloog

Kahuski Niilo – 28
9. mai
ObiNizza pääkokk

Tuliku Ülo – 61
11. mai
poliitik

Parktali Tiina – 63
14. mai
Siidisõsarõ leelonaane

Rumbi Sirje – 49
14. mai
kunstnik

Toomvapi Ave-Ly – 46
15. mai
Kullakõsõ leelonaane

Granova Elvi – 58
17. mai
Petsere kooli tüütäjä

Kunnuse Andres – 61
20. mai
meistrimiis

Ivaste Lilia – 70
21. mai
Meremäe-Obinitsa naiskoori laulja

Liiva Kati – 33
21. mai
Mokornulga koori leelonaane

Anipai Vello – 71
22. mai
sootska

Paduretsi Lillia – 53
26. mai
Ilolisõ leelonaane

Kooseri Kaja – 49
26. mai
Hõpõhelme' ja Meremäe mehe' leelonaane, Meremäe-Obinitsa naiskoori laulja

Jürisoni Margret – 24
27. mai
Ilolanga pillitütrik

Niilo Tiit – 56
30. mai
Nopri talo peremiis

Nutovi Mirjam – 32
30. mai
aokiränik

Jürisoni Anneli – 49
31. mai
Ilolanga leelonaane

Leinämi

† **Kalju Oina**
† **Vladimir Kosterkov**
† **Vello Mägi**
† **Leo Tamm**
† **Tõnis Kalk**
† **Marju Lukk**
† **Larissa Tihhomirova**

Helju Laur	92
Olga Ilomets	91
Maria Hagu	90
Peeter Morel	90
Tatjana Tihanova	88
Maria Tuusa	88
Eltvira Labe	87
Evgeny Kuzmin	87
Natalja Urgard	86
Anne Lass	86
Vilja Karavin	86
Oskar Linnok	86
Vladimir Žuravljov	85
Aleksander Saar	85
Olga Kiho	85
Silvi Muinasmaa	85
Ivan Kalamees	84
Nikolai Ainik	84
Paul Alamäe	83
Ilmar Vahermets	83
Elli Tarro	82
Edgar Kassin	82
Eeva Peebo	81
Leili Sadonskaja	80
Anni Plaado	79
Helli Tero	78
Rein Tikkop	78
Vaike Hirv	77
Leo Tammela	77
Maie Rumask	76
Nikolai Sbitnjov	76
Iia Lukk	76
Helgi Tammetar	76
Enn Suleva	75
Niina Reha	75
Paul Saar	75
Volli Puuselg	74
Koidu Toimla	74
Pjotr Korotkov	74
Aksel Haavik	74
Helgi Teresk	74
Valentina Sikk	73
Linda Aasmaa	73
Maia Kuusing	72
Aleksandr Dorožkin	72
Tamara Bednyakova	72
Voldemar Järveküla	71
Aleksandr Morozov	71
Johannes Lallu	71
Aleksandra Kirotar	71
Kalju Hain	70
Lilia Ivaste	70

Leelokonverents oktoobrih

Anna tiidä', õt IV Seto Leelokonverents om 6.-7. oktoobril Obinitsah. S´oo kõrd sis katõpääväne kuuholõminõ, õt õks jutu' saasi' aetus, mõttõ' ütehkuuh mõtõldus, laulu' laulõtus ja tandsu' tandstus. Minevä kõrd jäi ütest pääväst veit´ost.

SARVÕ ÕIÕ
Seto Leelotarko Kogo iistvidäjä

Sarvõ Õiõ ja Kittusõ Kelly. *Lauritsa Mauri pilt.*

Külänaisist leeloparkõ vai leelokoorõ kokkosäädminõ ja esinemäh k´auminõ naas pääle kuvvõkümnendil. Kirä' näütäse', õt edimäne nimega' leelokoor oll Leiko (1964-2015), tä käve kokko ja esinemäh 50 aastakka. Liinasetokõisi edimäne leelokoor om Sõsarõ (1973), nimä' pei' umma 45. juubõlit. 2011. aastagal pidi 40. juubõlit Petsere-tagonõ Koss´olka külä leelokoor. Ku naada' järest tagasi mõtlõmma, sis õgah Setomaa nulgah oll naisi, kinkõst sai leelopargikõsõ kokko säädä' ja naase' hüä meelega lauli' nii muudsa moro pääl ku korgõl püüne pääl. Olõ-õi inäp Tarto Siruli Alli kokkokutsut leelokoori, olõ-õi Helbi õga Obinitsa leeloparkõ, kedä hõigas kokko Sillaotsa Liidi, Saatserinna nulgast Pähnäpuu Veera koorikõist. Mano om tulnu' vahtsit leeloparkõ nii liinoh ku Setomaal. Ja s´oo ria pääle pias pandma ka' Vabarna Anne koori, läbi kinkõ meid tõisigi' tiidäs. A tuulaiga ku elli Anne, sis olli' külä' täüs tarku leelolitsi naisi, kiä' mõtli' ja elli' laulusõnnu seeh.

Siih jovva-ai kõkkõ leeloello ja laulunaisi üles lukõ', a huvi näide vasta om ja innist tiidmist vaia õks aig-aolt kohruta', õt umma seto laulukultuuri tiidä' ja meeleh pitä'. Tuuperäst sis mõtõh, õt saia' oktoobrikuuh kokko, õt õga leelokoor saasi' kõnõlda' ja näüdädä' pilte uma koorist, koori elost ja alostusõst. Noorõ', kiä' tulõva' kohegi' kuuri laulma vai kinkõ imä', vanaimä' omma' mäntsehki' koorih laulnu', sis näilgi' om hüä kõrrast miilde tulõta' ja tiidä' saia' midägi' säänest, mia kotoh om jäänü' tiidmäldä' vai tähele pandmalda'. Leelokoorõ om parhilla' hüä pall´o ja tuuperäst sis katõpääväne aoh tagasimõtlõminõ.

Muidogi' om kõigil ka' küüsümüisi ja mõttit, õt kuvvamuudu edesi ütehkuuh, õt seto laul seto muudu õks edesi lääsi'. Ma arva uma ulli pääga', õt säänest muudu võisi' olla'. Ütsasi om, ku kiäki' ülebist aja umma, a tõõnõ om, õt midä arvasõ' leelonaase' eis'. Õt kas om mäntsitki' takstuisi, õt saa-ai ütehkuuh laulta', vai om midägi' säänest, midä tahetas tõisiga' jaka'. Ja muidogi', ku om höste ja tahat kedägi', midägi' kittä', sis tuu olõs õks kõgõ parep kotus rahvalõ tiidä' anda', õt lätt leeloeloh ka' höste.

Kull´a laululitsõ' inõmisõ', ooda ti mõttit, kirju, helstämisi, õt kiä' saava' tulla' ja kiä' kõnõlõsõ' uma koori alostusaastagist. Illos olõs kaia' ja hüä kullõlda', ku õga koorikõnõ laulasi' pääle kõnõlõmisõ üte laulu koori alostusaastagist tähtsä leelonaase laulõt laulu.

Kats päivä, tuu tähendäs mitund süümist ja üümaia. Nuidõ pääle om mõtõld. Teil hindäl piat õnnõ olõma tiiraha tulla' ja minnä'.

Leelokonverentsi avitas kõrralda' ka' Seto Kongressi Vanõbidõ Kogo, abimiis om Hõrna Aare. Ütehkuuh timäga' mi olõ arotanu' ja n´oid plaanõ pidänü'.

Hüvvi mõttit ja ilosit laula keväjätsel aol!

Tiidäandminõ

Setomaa valla vahtsõ arõngukava mõttõtalos om

23. mail kell 10.00-15.00 Setomaa Turismitaloh.

Tulõ' ja kõnõlõ' üteh vahtsõ valla tulõviguplaanõ tegemisõ man!

Anna' hindä tulõkist tiidä': ylle.herr@setomaa.ee

Tiidäandminõ

Maikuuh saat viil osta' Obinitsa muusiumist ja Verska turismiinfopunktist odavabalt festivalipassi (25 €).
Juunist naatas müümä passõ täüshinnaga'.

Teno

Süämest tennä ja tii sügävä kumarusõ Meremäe Hooldõkodo lahkõtõlõ ja välläopnu' tüütäjilõ. Milvi Põlgaste, Liile Koltsov, Sirje Keldrimägi, Hilja Toomik, Raissa Haljas, Anu Leppard – teno teele olli' mi imä ja vanaimä Leontiine Raudpu viimätse' eloaastaga' nii ilosa', ku nä sai' olla'.
Sirje ja Kristo Hütt

Sarvõ Mikk

(10.08.1951 – 06.04.2018)

Miku-ks -kõnõ, sa meelelinõ,
uma-ks mehe sa umadsõkõnõ.
Laulu-ks -kabla' meid kokko köüdi',
hõimu-ks -pereh meid ütte pand.
Selle-ks sinno ma ts´uut tiidse,
selle-ks sinno ma kavvõst kai.
Mõttõ-ks olli' sul meelelisõ',
targa-ks jutu' tiidjilõ.
Kagoh sinno haigõst haarõti,
sinno õks tõppõ tõmmati.
Võitlit õks sa halva haigusõga',
proomõt õks tappa' tuud tõpõ.
Haigus õks haard hindä hõlma,
tõbi õks tõmmas umma tarrõ.
Noo-ks jäi pereh perrä ikma,
latsõkõsõ' õks murõhtamma,
kallis õks rahvas kahitsõmma.
Hüä õks miis om ilmast kaonu',
kallis õks miis om kavvõ vaonu'.
Miku-ks -kõnõ ja Ainikõnõ,
kats õks lellälatsõkõist,
lindat ti õks üteh tsirgutiil,
nõgi-ks -kikka' ti kuuh olõt.
Õka-ks mul ti meelest lää-äi,
lää-äi õks iäl süämest.

Õiõ

Sündmüse' maih

Kuupäiv	Kell	Sündmüs	Kotus
01. mai	20.00	Kultuuriprogramm Lahe kohvikuh. Hõbehall/Ojar ja Einar.	Verska Sanatooriumi kohvik
03. mai	20.00	Verska Sanatooriumi sünnüpäiv. Andrus Vaariku monoetendüs „Elo om kõgõ parep meelelahutus". Piledi' eelmüügih sanatooriumih ja tunn aigu inne etendüst kotusõpääl.	Verska Sanatooriumi kohvik
04. mai	15.00	Seto pitsi päivi. „Valgõ pits värmilitsõs" avaminõ	Seto Talumuuseum
04. mai	15.00	Mihail Fedorini ikooninäütüse „Kässiga kumpi' pühäse'" avaminõ	Seto Talumuuseum
04. mai	21.00	Tandsoõtak Lahe kohvikuh. Raen Väikene.	Verska Sanatooriumi kohvik
06. mai	14.00	Juripäävä kirmask	Verska hällüplats
07. mai	11.00	Viisakoordinaator Miktämäel	Miktämäe vallakeskus
08. mai	8.15	Viisakoordinaator Verskah	Setomaa vallakeskus
08. mai	14.00	Viisakoordinaator Meremäel	Meremäe vallakeskus
08. mai	20.00	Kultuuriprogramm Lahe kohvikuh. Helmine/Ingmar Päid.	Verska Sanatooriumi kohvik
11. mai	21.00	Tandsoõtak Lahe kohvikuh. Ojar ja Einar.	Verska Sanatooriumi kohvik
13. mai	13.00	Imädepääväle pühendet latsi laulupäiv	Verska Kultuurikeskus
15. mai	20.00	Kultuuriprogramm Lahe kohvikuh. Helgerid/ ansambli Aare.	Verska Sanatooriumi kohvik
18. mai	21.00	Tandsoõtak Lahe kohvikuh. Ingmar Päid	Verska Sanatooriumi kohvik
19. mai	10.00	Rohevahetus	Seto Talumuuseum
19. mai	18.00-23.00	Muusemiüü „Üüh om pido"	Obinitsa Seto Muuseumitarõ, Seto Talumuuseum, Saatse Seto Muuseum
21. mai	11.00	Viisakoordinaator Miktämäel	Miktämäe vallakeskus
22. mai	8.15	Viisakoordinaator Verskah	Setomaa vallakeskus
22. mai	14.00	Viisakoordinaator Meremäel	Meremäe vallakeskus
22. mai	20.00	Kultuuriprogramm Lahe kohvikuh. Verska Iginoored/Ojar ja Einar	Verska Sanatooriumi kohvik
25. mai	18.00	Verska tandsjidõ huuao lõpukontsert. „Verska Tandsolats"	Verska Kultuurikeskus
25. mai	21.00	Tandsoõtak Lahe kohvikuh. Oravapoiste Orkester	Verska Sanatooriumi kohvik
27. mai	9.00-14.00	Suvistõ käsitüü- ja maalaat	Verska Gümnaasiumi aid
29. mai	20.00	Kultuuriprogramm Lahe kohvikuh. Poloda Piigad/ Ingmar Päid.	Verska Sanatooriumi kohvik
01. juuni	10.00	Suvõhuuao algusõ tähistämine	Seto Talumuuseum
01. juuni	19.00	Treski Küüni huuao avapido: Zetod 15 „Lätsi liina"	Treski Küün
03. juuni	10.00	Obinitsa Seto Muuseumi sünnüpäiv. Suvõhuuao avaminõ	Obinitsa Seto Muuseumitarõ